

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Vladimir Mačuzić

Psihološke operacije Izraela v Libanonski vojni leta 2006

Diplomsko delo

Ljubljana, 2014

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Vladimir Mačužić

Mentor: red. prof. dr. Marjan Malešič

Psihološke operacije Izraela v Libanonski vojni leta 2006

Diplomsko delo

Ljubljana, 2014

Psihološke operacije Izraela v Libanonski vojni leta 2006

Psihološke operacije predstavljajo načrtovane in namerne nekinetične aktivnosti, ki se izvajajo v miru ter pred, med in po koncu vojn ali oboroženih konfliktov. Psihološke operacije posredujejo sporočila in informacije s pomočjo različnih sredstev komuniciranja ter so usmerjene zoper določeno ciljno publiko, z namenom vplivanja na čustva, stališča, percepcijo in vedenje le-te. Cilj psiholoških operacij je spodkopati nasprotnikovo voljo do upora in boja, zmanjšati njegovo moralo in bojno učinkovitost ter vnesti nezadovoljstvo med civilno prebivalstvo z namenom doseganja lastnih vojaških ali političnih ciljev. Skozi čas se je način izvajanja psiholoških operacij spreminjal, kjer je treba izpostaviti pojav informacijsko-komunikacijske tehnologije, ki omogoča prenos sporočil in informacij z mnogimi novimi sredstvi, kot tudi usmeritev delovanja zoper manjšo ciljno publiko ali posameznika. V diplomski nalogi preučujem psihološke operacije izraelskih oboroženih sil v izraelsko-libanonski vojni leta 2006. Osredotočil sem se predvsem na različna sredstva prenosa sporočil in informacij ciljni publiko, ki se uporabljajo v času izvajanja psiholoških operacij, kjer sem ugotavljal, katera so najbolj učinkovito prenašala sporočila in informacije ciljni publiko in ali so učinkovito prispevala h končnemu izidu vojne.

Ključne besede: Psihološke operacije, sredstva psiholoških operacij, izraelske oborožene sile, Hezbollah, MALAT.

Israeli psychological operations in the Lebanon war of 2006

Psychological operations are planned and intentional non-kinetic actions that are conducted in peace and before, during and after wars or armed conflicts. Psychological operations mediate messages and information through different means of communication and are focused on a specific target audience with the intention of influencing their emotions, attitudes, perception and behaviour. The objective of such psychological operations is to undermine the enemies' will to fight and revolt, weaken his morale and combat efficiency and to deepen the disaffection between the civilian population, all for achieving own military or political goals. Through history, the way of conducting psychological operation has changed, especially with the emergence of information and communication technology that enables the transmission of messages and information with many new means as well as focusing these on a smaller target audience or an individual. This thesis analyses the psychological operations of the Israeli defence forces in the Lebanon war of 2006. Primarily it is focused on the different means that allow the dissemination of messages and information to the target audience, in which case the main objective is on the effectiveness of transmission and the role of these in the outcome of the war.

Keywords: Psychological operations, means of psychological operations, Israeli defence forces, Hezbollah, MALAT.

KAZALO

1 UVOD	6
2 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR.....	7
2.1 Predmet preučevanja.....	7
2.2 Cilj diplomskega dela	7
2.3 Raziskovalna vprašanja	7
2.4 Metode dela	7
3 TEORETIČNI KONCEPTI.....	9
3.1 Psihološke operacije	9
3.2 Proces psiholoških operacij	13
3.3 Sredstva za izvajanje psiholoških operacij	15
4 PSIHOLOŠKE OPERACIJE IZRAELSKIH OBOROŽENIH SIL V LIBANONSKI VOJNI 2006.....	16
4.1 Vzroki za vojno	16
4.2 Enote za psihološke operacije.....	17
4.3 Psihološke operacije izraelskih oboroženih sil.....	19
4.4 Konvencionalna sredstva psiholoških operacij.....	20
4.4.1 Uporaba letakov	20
4.4.2 Uporaba radia.....	23
4.5 Moderna sredstva psiholoških operacij	24
4.5.1 Televizija, mobilna telefonija in satelitska tehnologija	24
4.5.2 Uporaba interneta.....	27
4.6 Učinek psiholoških operacij	29
4.7 Vzroki za neuspeh	31
5 ZAKLJUČEK.....	33
6 LITERATURA.....	37
PRILOGE.....	41
Priloga A: Letaki, ki prikazujejo vodjo Hezbolaha Hassana Nasrallaha.....	41
Priloga B: Primeri letakov, ki vodjo Hezbolaha prikazujejo kot marioneto v rokah tujih akterjev	41
Priloga C: Propagandni osvežilec zraka	42
Priloga Č: Izraelski letaki, ki pozivajo civilno prebivalstvo k zapuščanju domov.....	42

Priloga D: SMS propagandna sporočila	43
Priloga E: Izralska sporočila posredovana na Hezbolahovi televiziji Al Manar	44
Priloga F: Primer e-letaka izraelskih oboroženih sil	44
Priloga G: Intervju z dr. Ronom Schleiferjem - izraelskim strokovnjakom za psihološko vojskovanje.....	45
Priloga H: Intervju z mag. Borisom Sovičem – veleposlanikom Republike Slovenije v Izraelu (2007–2011)	48

1 UVOD

Vojskovanje je v človeški zgodovini prisotno vsaj toliko časa, kolikor obstaja človeška rasa, in tako predstavlja eno najstarejših obrti in veščin človeštva. Vendar se vojskovanje že v davni zgodovini ni navezovalo samo na uporabo orožja in vojaških sredstev za premaganje nasprotnika, saj so mnogi vojaški poveljniki prišli do spoznanja, da se prav človeški um zlomi hitreje kot pa njegovo orožje. Zgodovina je tako polna primerov, kjer so vojske in države izvajale psihološko vojskovanje in z njim povezane operacije, ki so mnogokrat privedle do vojaške zmage brez nepotrebnega prelivanja krvi.

Psihološke operacije so pravzaprav druga plat starodavne modrosti, ki govori, da je znanje ključ do uspešne vojaške strategije; tako je posledično ta umetnost namernega zavajanja in vplivanja bila razumljena in prakticirana že tisočletja (Corbett 2012). Psihološke operacije dokazano zmagujejo v miru in v vojnah ter predstavljajo enega najstarejših orožij v človeškem arzenalu. Te operacije predstavljajo pomemben nesmrtonosen oborožitveni sistem (Rouse 2014).

Izvajanje psiholoških operacij v sodobnih oboroženih spopadih je nekaj vsakdanjega. Oborožene sile različnih držav so prišle do spoznanja, da je v primerih spopadov, še posebej takrat, kadar obstaja situacija asimetričnega vojskovanja, nujna uporaba psiholoških operacij, ki poskušajo pridobiti civilno prebivalstvo, kot tudi pripadnike oboroženih sil, na svojo stran s pomočjo različnih sredstev in metod delovanja.

V času študija so največ moje pozornosti pritegnile prav psihološke operacije, predvsem zaradi svoje učinkovitosti pri doseganju vojaških zmag. Prav zaradi tega sem si za zaključno delo na fakulteti izbral tematiko, ki vključuje psihološke operacije. Primer psiholoških operacij izraelskih oboroženih sil v času vojne z Libanom leta 2006 sem si izbral zato, ker mi je zanimivo, da Izrael kot zelo militantna država, ki se s sosednjimi državami vojskuje že desetletja, ne daje veliko poudarka na psihološki aspekt vojskovanja.

Diplomsko delo je razdeljeno na več delov. V metodološko-hipotetičnem okviru bom predstavil predmet preučevanja, cilj diplomskega dela, metode dela in raziskovalna vprašanja. Jedro diplomskega dela je razdeljeno na teoretični koncept, kjer so predstavljene opredelitve konceptov, ki se navezujejo na psihološke operacije, in na primere psiholoških operacij

izraelskih oboroženih sil v izraelsko-libanonski vojni leta 2006. V zadnjem delu diplomskega dela bom podal odgovore na raziskovalna vprašanja in svoje ugotovitve strnil v zaključek.

2 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 Predmet preučevanja

Predmet preučevanja v diplomskem delu so psihološke operacije izraelskih oboroženih sil zoper islamistično paravojaško organizacijo Hezbolah in civilno prebivalstvo Libanona v času izraelsko-libanonske vojne leta 2006. Zaradi boljšega razumevanja samih psiholoških operacij izraelskih oboroženih sil se bom v diplomskem delu najprej osredotočil na teoretične opredelitve tega fenomena, ter njegove sestavne elemente. V osrednjem delu diplomskega dela bom osredotočen na psihološke operacije izraelskih oboroženih sil proti Hezbolahu in civilnemu prebivalstvu Libanona. Zelo pomemben element osrednjega dela diplomskega dela pa bodo opravljeni intervjuji s strokovnjaki za bližnjevzhodne regije.

2.2 Cilj diplomskega dela

Cilj diplomskega dela bo obravnati in preučiti teoretične koncepte psiholoških operacij ter razvoj le-teh, analizirati posamezne elemente psiholoških operacij ter preučiti psihološke operacije izraelskih oboroženih sil zoper Hezbolah in civilno prebivalstvo v Libanonski vojni leta 2006.

2.3 Raziskovalna vprašanja

R1: Kako so psihološke operacije izraelskih oboroženih sil vplivale na končni izid vojne?

R2: Kako je uporaba modernih sredstev širjenja sporočil psiholoških operacij vplivala na podpornike in pripadnike Hezbolaha ter civilno prebivalstvo v Libanonu in ali so moderna sredstva bila učinkovitejša od konvencionalnih sredstev psiholoških operacij?

R3: Ali so, kljub nepripravljenosti izraelskih oboroženih sil na spopade s Hezbolahom, psihološke operacije izraelskih oboroženih sil odločilno vplivale na končni izid vojne?

2.4 Metode dela

V diplomskem delu bom uporabil metodo pridobivanja, izbire ter preučitve gradiva in vsebine tako pisnih kot tudi elektronskih virov. V domači strokovni literaturi je zelo malo napisanega o psiholoških operacijah, zato je večina pridobljene literature v angleškem jeziku. V

diplomskem delu bom analiziral in interpretiral primarne in sekundarne vire, med katerimi se pojavljajo predvsem vojaški priročniki, doktrine in strateški dokumenti, ki se navezujejo na psihološke operacije. S pomočjo teh virov bom opredelil teoretični okvir, ki se navezuje na razčlenjevanje in pojasnjevanje psiholoških operacij in njihovih temeljnih procesov. Za prikaz razvoja psiholoških operacij in vzroka za izraelsko-libanonsko vojno bom uporabil zgodovinsko metodo. Z deskriptivno metodo bom pojasnil temeljne pojme in teoretične koncepte, ki so nujni za nadaljnje preučevanje prej omenjene vojne. Z metodo študije primera bom ponazoril psihološke operacije izraelskih oboroženih sil v Libanonski vojni leta 2006. Za dodatno pridobivanje podatkov bom pa uporabil metodo spraševanja, in sicer v obliki intervjuja.

3 TEORETIČNI KONCEPTI

3.1 Psihološke operacije

Psihološke operacije so kot del splošnega vojskovanja prisotne že tisočletja, vendar se v strokovni literaturi pojavljajo podatki, da se termin množično uporablja šele od druge svetovne vojne naprej. Tako tudi psihološko vojskovanje poteka s pomočjo psiholoških operacij (PSYOPs), ki se pravočasno pripravijo že v miru in se prav tako neprestano načrtujejo tudi v vojni (Arnejčič 2006, 20).

V sodobnem času vojskovanje ni več omejeno na klasičen boj med oboroženimi silami, ampak se na trenutni ravni pojavljajo predvsem asimetrični boji, v katerih sodelujejo predvsem paravojaške skupine, teroristične organizacije in uporniške skupine. Ker takšne nekonvencionalne oborožene skupine uporabljajo drugačne načine bojevanja, se v dobi IKT-tehnologije pojavlja še večja potreba po nebojnih načinih vojskovanja, kjer v ospredje stopajo predvsem psihološke operacije.

Psihološke operacije (Psychological operations ali PSYOPs) so načrtovane operacije, ki posredujejo informacije in indikatorje tuji ciljni publiki, z namenom vplivanja na njihova čustva, motive, obrazložitve ciljev ter na vedenje tuje vlade, organizacij, skupin in posameznikov. Namen teh operacij je torej ustvariti posamezna čustva, vedenja ali določeno obnašanje pri sovražni, nevtralni ali prijateljski ciljni publiki z namenom zagotovitve nacionalnih interesov in uspeha vojaške misije (Field Manual 3-05.301 2003, 1).

NATO definira *psihološke operacije* kot načrtovane psihološke aktivnosti, ki uporabljajo metode komunikacije in druga sredstva, usmerjena proti izbrani ciljni publiki z namenom vplivanja na dožemanja, stališča in vedenja, ki vplivajo na doseganje političnih in vojaških ciljev (North Atlantic Treaty Organization 2003, 2).

Thomas Elkjer Nissen (2012, 6) definira *psihološke operacije* kot vojaške aktivnosti, ustvarjene za vplivanje na izbrano ciljno publiko in njihovo dožemanje, stališča in vedenja z namenom podpore političnih ali vojaških ciljev in multiplikacije nekaterih bolj tradicionalnih vojaških aktivnosti. Glavni namen operacij je pridobiti in vzdrževati podporo s strani že podporne ciljne publike, prepričati in pregovoriti neodločene in spodkopati kredibilnost, razumevanje, voljo in podporo sovražne ciljne publike.

Psihološke operacije so izjemnega pomena in če so učinkovito izvedene, pripomorejo k zmanjšanju morale ter bojne učinkovitosti sovražnika, in sicer na tak način, da znotraj njihovih vrst vnašajo dvome, disidentstvo in nezadovoljstvo. Prav tako ponujajo sredstva vojaškemu poveljniku, da ta z njihovo pomočjo razume in vpliva na različne ciljne publike v njegovem območju operacij, kar je izjemnega pomena za doseganje uspehov v vojaški misiji (North Atlantic Treaty Organization 2003, 3).

Kot je razvidno iz prej zapisanih opredelitev, je vsem psihološkim operacijam skupno, da gre za načrtovane operacije in da so namenjene vplivanju na čustva, stališča in vedenja ciljne publike. Dejstvo je, da psihološke operacije delujejo na ciljno publiko s pomočjo komunikacijske mreže, zato je pomembna tudi uporaba množičnih medijev, ki so v dobi IKT dostopni praktično vsakemu posamezniku. Zaradi tega se velikokrat napačno razumeva psihološke operacije kot informacijske operacije, ki prav tako uporabljajo IKT za delovanje zoper sovražnika.

Psihološke operacije predstavljajo glavnega ponudnika informacijskih vsebin znotraj skupka informacijskih operacij. Psihološke operacije so tudi primarni fokus sodobnih informacijskih operacij (Paul 2008, 57). Razlika med temi operacijami je velikokrat subtilna, vendar je vidna v tem, da so produkti informacijskih operacij vedno natančni in resnični, medtem ko so pri psiholoških operacijah lahko le-ti nenatančni, lažni ali celo namerno zavajajoči (Global Focus 2014).

Kljub temu pa psihološke operacije v sodobnem času spadajo pod informacijske operacije in so nujnega pomena za doseganje vojaških zmag brez nepotrebnega prelivanja krvi.

Psihološke operacije so tako integralni del modernega vojskovanja. Potekajo že v času miru, nadaljujejo pa se, ko želi potencialni agresor povečati pritisk na določeno drugo državo. Psihološke operacije lahko tudi razdelimo v štiri temeljne kategorije (Malešič 1994, 140–142):

- *ofenzivne notranje psihološke operacije: gre za promocijo zelenih zaznav, predstav, mnenj in vedenj med pripadniki lastne organizacije;*
- *defenzivne notranje psihološke operacije: gre za preprečevanje nezaželenih zaznav, predstav, mnenj in vedenj med pripadniki lastne organizacije;*
- *ofenzivne zunanje psihološke operacije: gre za promocijo zelenih zaznav, predstav, mnenj in vedenj med pripadniki tuje organizacije;*

- *defenzivne zunanje psihološke operacije: gre za preprečevanje nezaželenih zaznav, predstav, mnenj in vedenj med pripadniki tuje organizacije.*

Psihološke operacije so razumljene kot integralni del modernega vojskovanja zato, ker je razvoj IKT povzročil, da se lahko informacije prenašajo z neverjetnimi hitrostmi na globalni ravni in tako omogočajo, da se določena sporočila prenašajo kar neposredno v realnem času.

Danes so zato psihološke operacije v celoti integrirane z ostalimi načini vojskovanja. Ko želi neka stran v konfliktu doseči določene cilje, uporabi vse vire, ki jih ima na razpolago. Mnogi celo menijo, da lahko z informacijsko močjo dosežemo več, kot pa kadarkoli prej (Sovič 2014).

Zaradi tega dejstva je mnogim skupinam omogočen poskus pridobivanja afinitete civilnega prebivalstva do njihovega vzroka za bojevanje. Predvsem so izkušnje oboroženih sil v Afganistanu in Iraku v 21. stoletju pokazale, da uporaba sile ali njeno razkazovanje, ki je lahko napačno razumljeno kot psihološko vojskovanje, ni zadosten pogoj za doseganje zmage. Velike oborožene sile lahko enostavno vzpostavijo fizično premoč nad sovražnikom, vzpostavljanje psihološke premoči pa velikokrat predstavlja problem.

Zaradi tega se psihološke operacije izvajajo na različnih ravneh. Tako se vojaške psihološke operacije delijo na (Chief of Naval Operations 1997, 2):

- strateške psihološke operacije: predstavljajo mednarodne informacijske dejavnosti, ki so izvajane s strani vladnih organizacij. Te dejavnosti se ponavadi izvajajo izven vojaške sfere, vendar lahko uporabljajo sredstva obrambnih ministrstev ali pa so celo podprte s strani vojaških psiholoških operacij. Vojaške psihološke operacije morajo za potencialni strateški učinek sodelovati s celotnim nacionalnim naporom;
- operativne psihološke operacije: se izvajajo pred ali med konfliktom ali vojno in po koncu oboroženega konflikta z namenom promocije učinkovitosti strategije poveljnika v določenem operativnem območju;
- taktične psihološke operacije: izvajajo se na območju, kjer se nahaja poveljnik med konfliktom ali vojno, z namenom podpore misije proti sovražniku;
- konsolidacijske psihološke operacije: se izvajajo na območjih, kjer je naseljen sovražnik ali potencialni agresor in kjer so postavljene tudi prijateljske enote ali pa so to območje zavzele, z namenom da se ustvari takšno vedenje pri sovražniku, ki bi podpiralo delovanje lastnih sil.

Za učinkovito delovanje psiholoških operacij je idealno, če se taktična, operativna in strateška raven medsebojno izpolnjujejo. Treba pa je opozoriti, da se večina psiholoških operacij odvija predvsem na operativni in taktični ravni. Na strateški ravni se namesto psiholoških operacij največ uporablja strateško komuniciranje in javna diplomacija. Psihološke operacije bi morale biti koordinirane z drugimi aktivnostmi na tej ravni, vendar zaradi različnih dejavnikov niso neposredno vpletene, kljub temu pa podpirajo cilje strateške ravni. Psihološke operacije na operativni ravni ponavadi vključujejo prizadevanja vplivanja, ki so usmerjena proti splošni javnosti z namenom spreminjanja stališč kot predhodnega elementa k spreminjanju vedenja. Ponavadi gre na tej ravni za dolgoročna prizadevanja. Na taktični ravni pa so omenjene operacije pod nadzorom posameznih poveljnikov. Ponavadi so operacije na tej ravni usmerjene zoper specifično ciljno publiko in zahtevajo točno določeno vedenje, ki je ponavadi kratkoročno. Primeri takšnega vedenja so npr. upoštevanje policijske ure, določeno vedenje na kontrolnih točkah in zahtevana dejanja ob predaji (Paul 2008, 60).

Ne glede na kateri ravni se izvajajo psihološke operacije, pa obstajajo določene vloge, ki jih le-te zasedajo. Upoštevanje vlog je izjemnega pomena, saj kakršna koli nekonsistentnost v izvajanju teh vlog lahko privede do zmanjšanja učinkovitosti psiholoških operacij ali pa celo njihov splošni neuspeh.

Posledično se v literaturi navaja pet temeljnih vlog, v katerih se uporablja psihološke operacije (Field Manual 3-05.30 2005, 3):

- vplivanje na tuje populacije s subjektivnim posredovanjem informacij z namenom vplivanja na stališča in vedenje ter za ohranitev sodelovanja, neposredovanja in drugih podobnih zaželenih vedenj. S pomočjo takšnih akcij se zavaruje vojaška misija, zmanjša se nepotrebna izguba življenj in posredna škoda;
- svetovanje poveljniku glede učinkov psiholoških operacij in psiholoških akcij
- zagotavljanje javnih informacij tuji populaciji z namenom podpore humanitarnim operacijam, obnavljanja in utrjevanja legitimnosti, zmanjševanja trpljenja in vzdrževanja reda in miru;
- podporno delovanje poveljujočemu z namenom izražanja pravih namenov in vzpostavljanjem kredibilnosti pri tuji populaciji;
- zoperstavljanje sovražni propagandi, dezinformacijam in nasprotnim informacijam z namenom prikazovanja prijateljskih namer in akcij v pozitivni luči pri ciljni publiko in

s tem onemogočanje delovanja drugih pri polarizaciji javnega mnenja in politične volje.

Med temi petimi vlogami je nedvomno najpomembnejše vplivanje na tujo populacijo. Da bi pa lahko izpolnili te vloge, pa mora biti osebje v psiholoških operacijah sposobno izvesti šest temeljnih nalog, in sicer razvijati, načrtovati, proizvajati, distribuirati, razširjati in evalvirati. Te naloge se navezujejo na produkte psiholoških operacij, ki želijo dosegati spremembe mnenj, stališč in vedenj pri specifični ciljni publiki (Paul 2008, 60). Teh produktov je veliko in bodo opisani v nadaljevanju diplomskega dela.

3.2 Proces psiholoških operacij

Celoten proces psiholoških operacij je v bistvu sistematična in kontinuirana metoda. Proces vključuje elemente načrtovanja, analiziranja, sinhroniziranja, razvijanja, oblikovanja, odobritev, proizvodjanja, distribuiranja, razširjanja in evalviranja produktov in akcij psiholoških operacij, ki so predstavljeni ciljni publiki (Graphic Training Aid 33-01-001 2005, 12).

Pomen načrtovanja v vojni ali oboroženem konfliktu je izjemnega pomena že od nekdaj. Kljub temu, da so v določenih trenutkih že vnaprej določeni posamezni načrti, morajo načrtovalci konstantno preučevati možnosti, saj se lahko posamezni načrti izjalovijo in je potrebna hitra reakcija. Fleksibilnost in prilagodljivost sta na tej točki izjemnega pomena.

Načrtovanje predstavlja prvo in zelo pomembno fazo v procesu psiholoških operacij. Za načrtovanje učinkovitega delovanja psiholoških operacij je potrebno ekstenzivno znanje o politiki nacionalne varnosti in ciljih ter o nacionalnih in vojaških ciljih. Načrtovalci morajo poleg tega imeti temeljito znanje o doktrinah, taktikah, tehnikah in procedurah psiholoških operacij ter temeljito razumevanje običajev, morale in vrednot ciljne publike (Joint Publication 3-13.2 2010, 56).

Drugo fazo procesa predstavlja analiza ciljne publike. V tem delu procesa se ugotavlja, kako najbolj učinkovito vplivati na vedenje ciljne publike. Za potrebe te faze se pripravi mnogo različnih delovnih listov, saj prav analiza ciljne publike predstavlja najpomembnejši element pri načrtovanju psiholoških operacij (Field Manual 3-05.301 2007, 9).

Proces se nadaljuje s serijskim razvojem psiholoških operacij, ki je konceptualiziran in oblikovan zaradi pomoči pri olajšanju sprememb vedenja pri določeni ciljni publiki. Serija

psihološke operacije vsebuje vse produkte in akcije psihološke operacije, ki so oblikovani za doseganje ene vedenjske spremembe pri posamezni ciljni publiki (prav tam).

Četrta faza procesa je sestavljena iz dveh elementov – razvoja in oblikovanja. Razvoj se nanaša na konceptualizacijo produkta. Oblikovanje pa se nanaša na tehnični aspekt spreminjanja koncepta produkta v prototip produkta. Zaključek te faze ustvari delovni list produkta za vsak posamezni produkt ali akcijo v seriji (Field Manual 3-05.302 2005, 73).

Proces se nadaljuje z odobritvijo tematik, serij in produktov. Aktivnosti psiholoških operacij potrebujejo odobritev na več različnih ravneh. Na najvišji ravni je potrebna odobritev tematike in cilja. Odobritev na tej ravni zagotavlja koordinacijo s politikami na nacionalni ravni in komunikacijskimi strategijami. Naslednja raven odobritev psiholoških operacij se prikazuje kot podrejena ciljem operacije. Tukaj govorimo o seriji, ki je sestavljena iz produktov in akcij psihološke operacije, katere cilj je spreminjanje vedenja in stališča določene ciljne publike. Na najnižji ravni odobritve pa se nahajajo produkti psiholoških operacij (Paul 2008, 64).

Proizvodnja, distribucija in razširjanje predstavljajo šesto fazo procesa psiholoških operacij. Psihološke operacije obsegajo statična in mobilna sredstva, prav tako pa imajo dostop do lokalno nadzorovanih sredstev in virov znotraj posameznega operacijskega območja. Ko se enkrat proizvodnja zaključi, se produkti premestijo k enotam za razširjanje. Produkti se nato distribuirajo s pomočjo zračnega ali kopenskega transporta ali skozi digitalni prenos. Nato je treba razširjati produkte na najbolj učinkovit način, za kar pa je nujna analiza ciljne publike in obveščevalni podatki o operativnem območju. Najbolj pogosti načini razširjanja produktov so s pomočjo radia, televizije, interneta, zračnih napadov z letaki, prenosi po zvočnikih ipd. Možno je prenašati sporočila psihološke operacije tudi s pomočjo face-to-face komunikacije, kjer se predvsem komunikacija z lokalnimi poglavarji, glavnimi komunikatorji in civilnim prebivalstvom kaže kot najbolj učinkovita tehnika prenosa produktov oziroma sporočil (Joint Publication 3-13.2 2010, 70).

Zadnjo fazo procesa predstavlja evalvacija, ki se znotraj psiholoških operacij pojavlja kot uveljavljena procedura, s katero se ugotavlja učinkovitost serij in produktov. Učinek serij psiholoških operacij se ocenjuje znotraj konteksta spontanih dogodkov, konkurenčnih informacij in drugih nenadzorovanih okoljskih in psiholoških faktorjev, ki vplivajo na vedenje ciljne publike. Prav ti faktorji imajo lahko za vpliv spodkopavanje doseganja ciljev operacije.

Zato je ta faza procesa pomembna, saj pripomore k boljšemu osredotočanju na analizo ciljne publike in za popravke serij (Joint Publication 3-13.2 2010, 71).

Največji problem v celotnem procesu psiholoških operacij predstavlja prav zadnja faza evalvacije oziroma ocenjevanja učinkovitosti serij in produktov, saj je dejstvo, da je zelo težko meriti učinek, kadar so glavni elementi preučevanja človeška čustva, njihova stališča in vedenje.

3.3 Sredstva za izvajanje psiholoških operacij

Psihološke operacije uporabljajo različna sredstva za prenos svojih sporočil določeni ciljni publiki, in sicer lahko opredelimo avdialna, vizualna in avdio-vizualna sredstva. Avdialna sredstva vključujejo uporabo radio prenosov, glasbe, telefonske pogovore in prenose po zvočnikih. Vizualna sredstva vključujejo takšne produkte, ki se jih lahko le vidi in nekateri od teh so lahko že komercialno izdelani. Med vizualne medije lahko štejemo časopise, revije, letake, brošure, knjige, risbe, karikature, slike, nalepke ipd. Manj značilna vizualna sredstva pa so oglasne deske, vozila z napisi, kipi, napisi na nebu in grafiti. Grafiti so še posebej zanimivi, saj lahko prikazujejo kratka sporočila ali simbole v povezavi z drugimi sredstvi psiholoških operacij in tako utrdijo tematiko psihološke operacije. Avdio-vizualna sredstva, ki jih uporabljajo psihološke operacije, pa uporabljajo kombinacijo zvoka in vizualizacije za komuniciranje s ciljno publiko. Med te lahko štejemo televizijo, video posnetke, pomembne osebnosti, gledališče in psihološke akcije (Rich 2011).

Med najbolj pomembna avdio-vizualna sredstva pa se uvršča internet in njemu podrejene spletne aplikacije, ki omogočajo prenos informacij po celotnem informacijskem spektru.

Internet dejansko predstavlja globalen sistem medsebojno prepletenih računalniških omrežij in tako vsebuje večje število programov in aplikacij, ki so sestavni del tega sistema. Internetne strani predstavljajo enega od teh elementov in so med najbolj primernimi za razširjanje sporočil oziroma produktov psiholoških operacij. Spletna pošta prav tako predstavlja pomembno sredstvo za prenašanje sporočil ciljni publiki. Izjemno novost pa predstavljajo internetne radijske postaje, saj doživljajo ogromno ekspanzijo in omogočajo prenašanje v realnem času s pomočjo svetovnega spleta. Poleg internetnega radia se vse bolj razvijajo tudi internetne televizijske postaje, ki omogočajo prenose vsebin, katerih na komercialnih televizijah ne bi mogle (Vitto 2000, 38–42).

4 PSIHOLOŠKE OPERACIJE IZRAELSKIH OBOROŽENIH SIL V LIBANONSKI VOJNI 2006

4.1 Vzroki za vojno

Izraelska država se geografsko nahaja na Bližnjem vzhodu, kjer je njena zunanja politika vse prej kot mirna in nekompleksna. Izraelska agresivna notranja in zunanja politika sta osredotočeni na ohranitev teritorialnih meja, suverenosti in neodvisnosti svoje države, kar pa povzroča močne spore s sosednjimi državami, s katerimi je bil Izrael v svoji zgodovini vsaj enkrat v oboroženem spopadu.

Podobno je bilo dvanajstega julija leta 2006, ko so pripadniki Hezbolaha prečkali mejo iz Libanona in vstopili v Izrael. Pri tem so izvedli napad na skupino izraelskih vojakov, ki so patroljirali ob meji, in ob tem ubili 8 pripadnikov, dva vojaka pa so ugrabili. Izrael je nemudoma na to odgovoril z natančnimi zračnimi napadi, ki so bili namenoma osredotočeni na položaje pripadnikov Hezbolaha in operativna sredstva le-teh v Libanonu. Hezbolah je nadaljeval z raketnimi napadi na lokacije civilnega prebivalstva v severnem Izraelu (Anti-Defamation League 2006 2013).

Izrael je imel določene vojaške cilje, in sicer, da (Brennen 2009, 39):

- degradira ali eliminira grožnjo raketnih napadov Hezbolaha;
- ustvari varnostno območje ob izraelski meji, kjer ne bi bilo prisotnih pripadnikov Hezbolaha;
- doseže izpustitev ugrabljenih izraelskih vojakov s pomočjo vojaških operacij.

Kljub temu, da je obstajalo prepričanje, da bodo izraelske oborožene sile težave odpravile nemudoma in da bo potrebna le krajša operacija njenih pripadnikov za zaustavitev delovanja Hezbolaha, pa je situacija bila vse prej kot takšna.

Tako je bila kar 34 dni v poletju leta 2006 svetovna pozornost usmerjena na vzhodne obale Mediteranskega morja. V Libanonu se je tako začela več kot en mesec dolga vojna med pripadniki Hezbolaha in izraelskimi oboroženimi silami. Kar hitro se je pokazalo, da ne gre za tradicionalno vojno med Izraelom in neko arabsko državo. Pojavila se je nova oblika asimetričnega spopada, in sicer kot nekakšen prototip konflikta na Bližnjem vzhodu, med državo Izrael in militantno in versko fundamentalistično skupino (Kalb in Saivetz 2007, 3).

Hitro se je izkazalo, da je prav takšen način bojevanja Izraelu prinašal dodatne preglavice in so bili potrebni dodatni ukrepi za bojevanje proti sovražniku, ki je bil sicer manjštevilen, vendar veliko bolj pripravljen na bojevanje. Obe strani sta uporabljali konvencionalne načine bojevanja, vendar sta posegali tudi po psiholoških operacijah, katerih namen je bil vsiljevanje misli, stališč in pogledov civilnemu prebivalstvu in oboroženim silam, s katerimi so poskušali vplivati na psihološko dimenzijo človekove komunikacijske mreže. V tem delu diplomskega dela bom analiziral psihološke operacije izraelskih oboroženih sil zoper civilno prebivalstvo Libanona in pripadnike Hezbolaha.

4.2 Enote za psihološke operacije

Vojna leta 2006 s Hezbolahom je za Izrael predstavljala velike izzive tako na političnem kot na vojaškem področju. Vojna je pravzaprav pokazala, da izraelske oborožene sile niso na zadostni ravni pripravljenosti in to predvsem na severu države, saj ne samo, da napada niso pričakovale, temveč niso bile zadostno pripravljene na boj zoper asimetričnega nasprotnika.

Kljub nepredvidljivemu napadu pripadnikov Hezbolaha se je izraelska vojska odzvala hitro in svoje enote razporedila na severni del države. Nemudoma so odgovorili na napad in največ so se zanašali predvsem na svojo zračno premoč in strateška bombardiranja (Lim in Peng 2011, 31).

Poleg tega so izraelske oborožene sile uporabile širok spekter operativnih zmogljivosti za delovanje v Libanonu. Ta je vključeval uporabo vseh zračnih sredstev, kopenskih bojnih sil, pomorskih enot, specialnih enot kot tudi psihološkega vojskovanja, civilne zaščite in nenazadnje tudi zmogljivosti logističnih in obveščevalnih služb (Siboni 2007, 3).

Treba je izpostaviti, da so Izraelci veliki patrioti. Že od nekdanj se zavedajo dejstva, da je za njih ugodno, da so v vseh vojnah zmagali, vendar jim to nič ne bo koristilo, če bodo naslednjo vojno izgubili, saj bo to za njih tudi zadnja vojna. Seveda se je treba zavedati, da kadar koli pride do takšnih zgodb, kot so vojne ali čas pred vojno, poskuša vsaka stran predstaviti svoja stališča in zato uporabi različne poti (Sovič 2014).

Psihološko vojskovanje in psihološke operacije so izjemnega pomena v oboroženem spopadu, saj poskušajo s pomočjo različnih metod vplivati na doseganje zmage tistega, ki takšne operacije izvaja, in to brez nepotrebnega prelivanja krvi. Psihološke operacije so toliko bolj pomembne takrat, kadar je iz okoliščin razvidno, da poteka asimetrično vojskovanje.

V takšnih oblikah vojskovanja je prav fizična in psihološka izolacija pripadnikov militantnih skupin odločujoča za doseganje zmage. Fizična izolacija se nanaša na prekinitev dobave virov ali drugih oblik podpore znotraj države. Psihološka izolacija pa se nanaša na ustvarjanje preprek za normalno komunikacijo militantne skupine s preostalim delom države (Hoffman 2009, 102).

Tudi izraelske oborožene sile so se soočile z asimetričnim sovražnikom, ki je bil izjemno dobro pripravljen na bojevanje. Tako se je uporaba psiholoških operacij izkazala za esencialno v tem primeru, vendar so se izraelske oborožene sile soočale z določenimi težavami pri njihovem načrtovanju in menedžmentu.

Leta 2000 se je enota za psihološko vojskovanje drastično zmanjšala in bila praktično razpuščena. Vendar se je že pet let kasneje, zaradi spopadov s Palestinci, enota pričela ponovno revitalizirati, saj so se oborožene sile s težavo ukvarjale s problemom vplivanja na palestinska stališča in mnenja na različnih teritorijih. Težavo pa jim je predstavljalo tudi komuniciranje s civilnim prebivalstvom (Harel 2005).

Enota za psihološko vojskovanje se je ob ustanovitvi preimenovala v Center za zavestne operacije (Center for Consciousness Operations) oziroma MALAT in je sestavljena iz obveščevalnih delavcev in civilnih psihologov, poudarek pa je na strokovnjakih, ki govorijo tekoče arabsko. Naloge MALATA so vplivanje na palestinsko javno mnenje s pomočjo uporabe propagande, psihološkega vojskovanja in dezinformacij. MALAT se v hierarhiji izraelskih oboroženih sil nahaja pod Operativnim direktoratom in deluje na vojaški strateški ravni (Military Wikia 2014).

Večina držav z močno vojaško silo ima mnogo enot, ki so specializirane za izvajanje psiholoških operacij. Izrael v tem primeru ni nobena izjema, saj poleg MALATA izvajajo psihološke operacije tudi druge enote.

Znotraj izraelskih oboroženih sil je pomembna še vojaška obveščevalna služba. Obveščevalni korpus izraelskih oboroženih sil je posebej izurjen za (Chaney 2009):

- razvijanje dezinformacijskega sektorja in vodenje njegovih aktivnosti, ki se kaže skozi organiziranje dezinformacijskih aktivnosti in njihovo izvedbo;
- načrtovanje, razvijanje in izvajanje psihološkega vojskovanja;
- definiranje operativnih procedur za informacijsko cenzuriranje.

Znotraj Operativnega direktorata izraelskih oboroženih sil se poleg Centra za zavestne operacije nahaja tudi enota za stike z javnostjo (Spokesperson's Unit), znotraj katere je moč naštetih naslednje veje (prav tam):

- domače tiskovno sodelovanje, katerega sestavljajo tiskani mediji, lokalni tisk, elektronski mediji in nadzor operativnih depeš;
- tuje tiskovno sodelovanje;
- odnose z javnostmi;
- center za nadzor medijev;
- enota za film in video ter enota za fotografijo.

4.3 Psihološke operacije izraelskih oboroženih sil

Po začetnih vojaških operacijah izraelskih oboroženih sil zoper pripadnike Hezbolaha se je vojna v Libanonu hitro razvila in eskalirala. Izraelske oborožene sile so zagnale masivno zračno in veliko kasneje še kopensko ofenzivo zoper položaje Hezbolaha in shiitskega predmestja Beiruta, znanega kot varnostno območje (Security Square). Ker je Hezbollah deloval kot na nek način lažna vojaška sila, katere funkcija je bila zaščita, omogočanje bivanja, prehranjevanja in splošne skrbi za lastno prebivalstvo, so bile izraelske oborožene sile nemudoma obtožene namernega napadanja civilnega prebivalstva in posledično tudi vojnih zločinov. Izrael je svoje vojaške operacije opravičeval z navajanjem mednarodnega prava, vendar je opravičevanje bilo zavrnjeno tako s strani tujih diplomatov kot tudi medijev. Hezbollah je to situacijo izkoristil in ob vsaki dodatni smrti prebivalcev Libanona na to opozoril novinarje, ki so o tem poročali (Kalb in Saivetz 2007, 7–8).

To je ustvarjalo dodatne težave za Izrael, saj so tako izgubljali mednarodno podporo za posredovanje v Libanonu in njihove vojaške operacije so se prikazovale kot neupravičene. Ti dogodki so kazali na dodatno potrebo po izvajanju psiholoških operacij, s katerimi bi uspeli na nenasilen način doseči vojaško zmago.

Izraelska kampanja psiholoških operacij leta 2006 je bila razumljena predvsem v smislu pomoči kopenski vojski pri doseganju zmage nad Hezbolahom. Ta kampanja je zaznamovala korenito spremembo razmišljanja o pomenu psihološkega vojskovanja v izraelskih oboroženih silah. Izrael ni nikoli razkril natančnih ciljev te kampanje, vendar so dogodki nakazovali, da so ti bili dvoplastni. Primarno je bil cilj predvsem vojaški, v smislu doseganja prekinitve Hezbolahovega obstreljevanja severnega dela Izraela. Sekundarno je bil cilj veliko bolj

politično orientiran in osredotočen na destabiliziranje in spodkopavanje Hezbolahove pozicije v Libanonu. Ta politični cilj je bil nadalje razdeljen v več specifičnih ciljev, in sicer odtujiti Hezbolah od širše shiitske skupnosti, širitev razlik na eni strani med Hezbolahom in shiitskimi podporniki ter zunanjimi sponzorji, na drugi strani pa med Hezbolahom in neshiitsko populacijo. Vsi ti doseženi cilji bi lahko individualno in kolektivno pripomogli k ohromitvi delovanja Hezbolaha. Treba pa je izpostaviti, da sta bila tako primarni kot sekundarni cilj pravzaprav med seboj prepletena, saj bi oslabitev vodje Hezbolaha, Hassana Nasrallaha, in njegove organizacije lahko ustavila raketne napade na Izrael, obenem pa bi ta ustavitev raketnih napadov vodila k dodatni oslabitvi Hezbolaha. Prav zaradi tega so izraelska sporočila v psiholoških operacijah največkrat vključevala vodjo Nasrallaha (Schleifer 2009, 223–225).

Kljub temu, da so v izraelskih oboroženih silah različne enote, ki izvajajo psihološke operacije, pa je značilno, da se te aktivnosti v največji meri prepuščajo MALATU.

Tako je bil MALAT v operacijah leta 2006 glavna enota izraelskih oboroženih sil za izvajanje psiholoških operacij. Problem, ki pa ga je imel MALAT, je dejstvo, da je moral s svojim delom začeti praktično iz nič. V svoje vrste je začel intenzivno novačiti obveščevalne agente in psihologe, ki so začeli preučevati možnosti za uporabo psiholoških operacij v času vojne. MALAT je v okviru operacij leta 2006 uporabljal tako stara (letaki) kot nova (SMS, internetne strani) sredstva, ki jih uporabljajo psihološke operacije (Schleifer 2009, 223).

Dodaten problem, ki ga je imel MALAT, je ta, da se je enota ponovno formirala le nekaj mesecev pred izbruhom vojne. To je pomenilo, da enota ni imela nikakršnega institucionalnega spomina in je morala veliko svojih aktivnosti kar improvizirati. Improvizacija je tudi značilna v izraelski kulturi in je v primeru vojne leta 2006 bila tudi zelo odkrita, saj so jo celo dokumentirali domači in tuji mediji (Schleifer 2014).

Ker je treba za potrebe diplomskega dela ugotoviti razliko med učinkovitostjo starih in novih metod, bom posamezna sredstva dostave sporočil javnosti razdelil prav po tem principu.

4.4 Konvencionalna sredstva psiholoških operacij

4.4.1 Uporaba letakov

V MALATU so se, ko so ugotavljali, kako izvesti psihološke operacije in kaj naj bi bilo sporočilo, ki bo namenjeno ciljni publiki, odločili, da namenijo največ pozornosti vodji Hezbolaha, kar pa je predstavljalo določeno problematiko, saj je izvajanje psiholoških operaciji proti določeni osebi zapletena aktivnost.

V takšnih primerih gre za zelo občutljivo situacijo, saj se lahko skupnosti, ki so napadene, združijo prav zaradi določenega vodje. Lahko se tudi zgodi, da začne v času konfliktov napadena nasprotnikova civilna populacija intenzivno podpirati vodjo, ki je bil v času miru kritiziran. Tako se je Izrael soočal z velikim problemom, na kakšen način naj izvede psihološke operacije zoper vodjo Hezbolaha. Po premisleku so se v MALATU odločili, da se bodo iz Nasrallaha norčevali. Pomen humorja je sam po sebi velik, saj seže čez fizične in kulturne meje ter racionalno in kritično razmišljanje. Ti elementi, skupaj z zavedanjem o pomenu časti v arabski kulturi, so samo utrdili odločitev o napadu na vodjo Hezbolaha. Napad na Nasrallaha je imel še eno prednost, in sicer je omogočil Izraelu, da personalizira svojo kampanjo psiholoških operacij na način, ki je prikazoval Hezbolah in Nasrallaha kot en in isti element (Schleifer 2009, 225–226).

Izrael je tako že en teden po začetku vojne zagnal psihološke operacije zoper Nasrallaha, in sicer na tako visoki ravni, ki se še ni zgodila v zgodovini izraelskih psiholoških operacij (Schleifer 2009, 226). Izraelske oborožene sile so med povračilnimi napadi in napadom na Libanon skoraj vsakodnevno odvrle ogromno število letakov. Letaki so bili odvrženi iz bojnih letal v obliki letakov-bomb (leaflets bombs), v zaboju s padali in iz helikopterjev (Friedman 2006, 1).

Med samimi psihološkimi operacijami so bojna letala odvrгла letake na položaje, katere je obvladoval Hezbolah. Letaki so vsebovali različne pozive in karikature, ki so pozivale k uporabi zoper Hezbolah. Bojna letala izraelskih oboroženih sil so pričela med svojimi preleti tudi prebijati zvočni zid. Veliko podpornikov Hezbolaha je te prelete in prebijanje zvočnega zidu označilo za travmatične, saj so se ob tem počutili nemočne (Gleis 2011, 99).

Uporaba bojnih letal za prebijanje zvočnega zidu in posledičnim ustvarjanjem negativnih psiholoških občutkov ni bil namen psiholoških operacij izraelskih oboroženih sil, a kljub temu so ta letala ustvarjala določen vpliv. Kljub temu pa so letaki bili veliko bolj pomembni.

V MALATU so se nekaj časa soočali s problemom, kako prepričati shiitsko skupnost in Hezbolah, da ti namenijo pozornost letakom, ki so jih odvrгла letala. Zato so se že na začetku samih operacij odločili, da naj ti letaki vsebujejo veliko karikatur, ki tako pritegnejo vizualno pozornost posameznika in na kratko povzamejo sporočilo psiholoških operacij (glej prilogo A) (Schleifer 2009, 231).

Ti letaki so konceptualno prikazovali Nasrallaha na različne načine, vendar je dominiralo izpostavljanje vodje kot strahopetca in uslužbenca drugih večjih držav (glej prilogo B) (Friedman 2006, 2). Nekateri letaki so bili tako skrajni, da so prikazali Nasrallaha kot krivca za smrt Libanoncev, ki se kaže v simboliki vodje, ki vleče drevo cedro (simbol Libanona) v prepad in v upodobitvi vodje kot kobre, strupene kače, katere namen je zastрупiti in pojesti Libanon (The Ghost Diaries 2013).

Funkcija psiholoških operacij, usmerjenih zoper Nasrallaha, je bila predvsem prikazovanje le-tega kot negativnega posameznika, ki je osebno odgovoren za smrti pripadnikov Hezbolaha kot tudi civilnega prebivalstva.

Izrael se je v Libanonu soočal tudi s propagando in psihološkimi operacijami, ki jih je izvajal Hezbolah, zato se je le – tem moral zoperstaviti. Izraelske oborožene sile so odvrgele večje količine letakov, ki so prikazovali Nasrallaha, ujetega v mreži kovinskih palic. Gre za samo eno od več sporočil, s katerimi se je poskušalo prepričati libanonsko prebivalstvo in shiitske podpornike Hezbolaha, da je izraelska država še vedno močan nasprotnik. Psihološke operacije, usmerjene zoper civilno prebivalstvo Libanona, so tako temeljile na zgodovinsko znanem principu delitve in vladanja, zajemale so predvsem verske in etnične manjšine kot tudi razredna sovraštva. MALAT je s psihološkimi operacijami zoper različne verske manjšine poskušal te skupine odtujiti od Hezbolaha in shiitskih podpornikov. Za doseganje tega cilja so izraelske oborožene sile, poleg prej omenjenih letakov, odvrgele na Beirut tudi osvežilce za avtomobile, ki so bili v obliki cedre, za katero se je skrival Nasrallah. Poleg same oblike osvežilca je le-ta vseboval tudi napis, ki je dodatno prepričeval civilno prebivalstvo (glej prilogo C). Tudi če posamezniki niso želeli brati odvrženih letakov, so s pomočjo osvežilcev imeli tako zavesten in nezavesten opomnik, kdo jih pravzaprav izkorišča. Osvežilci sicer niso spremenili mnenja in stališča posameznikov, a so imeli svojevrsten psihološki vpliv (Schleifer 2009, 228–229).

Izraelske oborožene sile s svojimi psihološkimi operacijami žal niso doživele uspeha v smislu vplivanja na civilno prebivalstvo tako, da bi ti uspeli pregnati pripadnike Hezbolaha iz svojih domov oziroma generalno gledano iz civilno poseljenih območij. Ker je Izrael izgubljal mednarodno podporo za posredovanje v Libanonu in ker so se civilne žrtve iz dneva v dan večale, je MALAT svoje psihološke operacije zoper civilno prebivalstvo usmeril na drugačen način.

Pozivali so civiliste, da pričnejo izdajati informacije o nahajališču pripadnikov Hezbolaha in njihovih sredstev. Letaki so civiliste nadalje pozivali k zapuščanju področij njihovih prebivališč, saj so psihološke operacije s tem poskušale zmanjšati število civilnih žrtev in obenem izolirati pripadnike Hezbolaha (glej prilogo Č) (Friedman 2006, 3).

Podobno je izpostavil Ron Schleifer, ko je govoril o tem, da je treba razumeti, da je lahko že prepozno za vplivanje in prepričevanje, kadar gre za uporabo letakov. V takšnih primerih gre predvsem za pozivanje k dejanjem in na tak način za določeno usmerjanje prejemnikov sporočila (Schleifer 2014).

Poleg vizualnih sredstev pa so izraelske oborožene sile v času vojne uporabljale tudi druga komunikacijska sredstva za vplivanje na ciljno publiko.

4.4.2 Uporaba radia

Izrael je za potrebe svojih psiholoških operacij v Libanonu izkoristil mnoge radijske postaje, s pomočjo katerih so poskušali vplivati na stališča pripadnikov Hezbolaha in civilnega prebivalstva.

Ameriški in britanski mediji so v času vojne v Libanonu izpostavili, da je Izrael ponovno aktiviral radijsko postajo Glas juga (Voice of the South), ki je bila zapuščena po umiku izraelskih oboroženih sil iz Libanona leta 2000. S pomočjo te radijske postaje je Izrael uspel predvajati posnetke, ki so pozivali prebivalce, da zapustijo svoja prebivališča in določena območja, ki bodo tarče nadaljnjih zračnih napadov (Feuilherade 2006).

Kot dodatno vzpodbudo so izraelske oborožene sile, poleg letakov, po radijskih sprejemnikih prenašale sporočilo o seznamu mrtvih pripadnikov Hezbolaha. Večina vsebine se je prenašala po radiu Nur, ki je bil uradna radijska postaja Hezbolaha (4Law 2007, 1).

Ker je radio predstavljal pomembno sredstvo za dostopanje do libanonskega civilnega prebivalstva, je pričel Izrael izkoriščati tudi dostopnost Radia Jug (Radio South), ki je bil postavljen že leta 1970. Tudi Glas Vzhoda (Voice of the East), ki je bil revitaliziran leta 2001, je predstavljal pomembno točko psiholoških operacij Izraela, saj je bil dostopen predvsem prebivalcem južnega Libanona in je poleg glasbe in zabavnih vsebin vseboval tudi informacije, namige in elemente, ki so jih predhodno obravnavali časopisi in ostali mediji. Ker je bil Glas Vzhoda v svoji osnovi sovražna radijska postaja, so v izraelskih oboroženih silah kmalu ugotovili, da so potrebne drugačne vsebine za vplivanje na civilno prebivalstvo

Libanona. Tako so po radiu prenašali podatke o verjetnih conah napada ter nasvete lokalnemu prebivalstvu o izselitvi iz njihovih domov, ki bi bili verjetna tarča izraelskih bombnih napadov. Izrael je predvideval, da bodo poslušalci zaradi strahu pred smrtjo ostali pred radijskimi sprejemniki in na tak način poglobljeno sprejemali sporočila psiholoških operacij (Schleifer 2009, 231).

Radijske postaje pa so predvajale tudi sporočila, katerih namen je bil vnašati strah med civilno prebivalstvo Libanona in razdor znotraj organizacijske strukture Hezbolaha. Tako je časopis *The Guardian* poročal, da je na libanonski lokalni radijski postaji prišlo do sprememb poročanja in da so se začela predvajati sporočila iz izraelske vlade (Thomas 2007, 31–32). Poleg tega je MALAT dodatno vdiral v lokalne libanonske radijske postaje in pozival prebivalce Libanona k uporabi zoper Nasrallaha in Hezbolah (Murphy 2006).

4.5 Moderna sredstva psiholoških operacij

4.5.1 Televizija, mobilna telefonija in satelitska tehnologija

Libanonska vojna leta 2006 je bila vojna, v kateri so žrtve, teren in sami cilji postajali skozi čas vedno bolj nejasni. Vojna je postajala vse večji konflikt živcev in stresa, saj sta obe strani postopoma iskali psihološke prednosti, ki sta jih poskušali pridobivati tudi s pomočjo zvočnih posnetkov in SMS sporočil. Telefonski klici so se začeli že ob zgodnjih urah in so tako prebujali libanonske civiliste. Vnaprej posneti zvočni posnetki so prebivalce pozivali k uporabi zoper Hezbolah in prikazovanju Izraela kot mogočne sile (Murphy 2006).

Izrael je torej pri izvajanju svojih psiholoških operacij uporabljal relativno novo komunikacijsko tehnologijo, ki je vključevala uporabo mobilnih telefonov in satelitske tehnologije. Računalniški strokovnjaki so sporočila naložili s pomočjo že obstoječih telefonskih sporočil, kar gre za podobno tehnologijo, ki se uporablja v telemarketingu. Bolj učinkovito so pošiljali tudi anonimna SMS (Short Message Service) sporočila na mobilne telefone prebivalcev Libanona, v katerih so civilno prebivalstvo spraševali o krivdi Hezbolaha za vojno z Izraelom (glej prilogo D) (Schleifer 2009, 231).

Ti telefonski klici in SMS sporočila so bili del širše psihološke strategije, ki so jo izraelske oborožene sile začele ekstenzivno uporabljati prav v vojni leta 2006. Namen teh sporočil je bil prepričati ljudi, naj zapustijo svoja prebivališča, saj lahko samo na tak način preživijo, prav tako pa so poskušala vplivati na stališča ciljne publike tako, da bi ta dojemala libanonsko vlado kot tisto, ki je kriva za vojno z Izraelom. Izraelsko zunanje ministrstvo je potrdilo, da je bilo

opravljenih več kot sto tisoč podobnih klicev in SMS sporočil. Sicer dajejo takšna sporočila priložnost posameznikom, da si rešijo življenje in pobegnejo, a dejansko je glavni cilj prikazati moč Izraela pri vstopanju v komunikacijske mreže (Taylor 2014).

Uporaba zvočnih posnetkov in SMS sporočil s pomočjo stacionarnih in mobilnih telefonov je velikokrat težavna, saj zaradi anonimnosti naslovnika vir sporočila pravzaprav ni popolnoma znan.

V kibernetiki dobi je zato toliko lažje širiti tako "siva" kot tudi "črna" propagandna sporočila. Tako so bili mobilni telefoni v Libanonu velikokrat sredstvo, po katerem so se prenašala sporočila v obliki novic, ki so diskreditirale vodjo Hezbolaha in ponujale drugačen oziroma izraelski pogled na vojskovanje. Nekatera mobilna sporočila v Libanonu so tako bila označena kot novice, vendar prejemniki niso prejeli nikakršnih novic, ampak samo izraelski pogled na trenutno situacijo. Poleg tega so izraelske oborožene sile uspele prevzeti radijsko postajo Glas Libanona (Voice of Lebanon), po kateri bi uspele poročanje moderatorja prenesti na mobilna sporočila, v primeru da bi poročanje po radijskih frekvencah bilo blokirano (Thomas 2007, 32).

Tako kot letaki in radijska sporočila so imela tudi mobilna sporočila in zvočni posnetki podobna sporočila, ki so predvsem pozivala prebivalce k zapuščanju domov, diskreditiranju Nasrallaha in Hezbolaha ter sporočala o verjetnih conah napada. Zanimivo je, da opozorila niso bila fabricirana, saj so se zračni napadi tudi izvajali.

Sporočila in zvočni posnetki so imeli tudi močan psihološki vpliv, saj kljub temu, da se je vir vedno predstavil za izraelskega govornika, njegove lokacije ni bilo možno točno določiti. Tudi na libanonskem Ministrstvu za komunikacije so po preiskavi ugotovili podobno, in sicer so ugotovili, da so mobilni signali iskali komunikacijske poti preko Italije in Kanade. Ameriški časopis Time pa je poročal, da so izraelske oborožene sile uspele pošiljati SMS sporočila tudi lokalnim avtoritetam v Libanonu in jih svariti pred okrepljenimi vojaškimi operacijami. Veliko sporočil pa je bilo namenjenih spodkopavanju organizacije Hezbolah in njegovega vodje Hassana Nasrallaha (Boston University 2006).

Izraelske oborožene sile so učinkovito izkoriščale tudi druge množične medije, med katerimi se najbolj izpostavlja predvsem televizijske postaje. Ker gre za avdio-vizualni medij, omogoča tako vizualiziranje sporočila in s tem pritegnitev pozornosti prejemnika kot tudi poslušanje sporočila.

Izraelske oborožene sile so tako uspele pridobiti množično število novinarjev na svojo stran ter tako prikazovati novice izjemno neproporcionalno. Gre predvsem za eno od sredstev psiholoških operacij, ki je bilo usmerjeno zoper Hezbolah. Novinarski dopisniki so v svojih poročanjih na televiziji večinoma prikazovali delovanje izraelske artilerije. Namen takšnega prikaza je bil dvoplasten, saj je po eni strani omogočal, da morebitni pripadniki Hezbolaha vsakodnevno spremljajo delovanje artilerije, ki je obstreljevala njihove položaje in jim s tem povzročila tudi dodatno psihološko škodo, po drugi strani pa je prikazal izraelske oborožene sile kot aktivne, tudi v primeru, kadar še ni bil točno določen načrt za napad (Global Intelligence 2006).

Izraelske oborožene sile niso uspešno uporabljale samo svojih množičnih medijev, ampak tudi libanonske. S tem ko je Izrael širil svoje aktivnosti psiholoških operacij, je vedno bolj nastajala potreba po napadanju drugih medijev s pomočjo konvencionalnih vojaških sredstev (Feuilherade 2006).

Težavo je predstavljal Al Manar, ki je televizijska postaja organizacije Hezbolah. Al Manar je svoje oddajanje skozi čas razširil na širše področje in tako ni bil omejen samo na Libanon. Njegove vsebine so televizijski sprejemniki prejeli tudi v izraelskem mestu Haifa, kjer je največjo popularnost dosegel prav med arabskimi prebivalci. Izraelske zračne sile so poskušale uničiti to morebitno grožnjo, vendar so bile neuspešne, saj je Hezbolah pripravil relejne postaje že vnaprej in tako omogočil nadaljnje predvajanje vsebin (Schleifer 2009, 227).

Z namenom zaustavitve predvajanja arabskih vsebin so izraelske oborožene sile posegle po drugačnih sredstvih. Tako je po poročanju Egiptovske bližnjevzhodne tiskovne agencije (Egypt Middle East News Agency) Izraelu uspelo prestreči satelitski prenos televizijske postaje Al Manar. Izrael je prenos nadomestil s svojimi vsebinami, ki so prikazovale poveljniška območja Hezbolaha in raketna izstrelišča, ki naj bi jih izraelske oborožene sile uničile (Feuilherade 2006).

Izraelske vsebine so bile zelo raznolike, prav tako pa je računalniškim strokovnjakom uspelo prestrezati in nadomeščati signale na takšen način, da se je omogočalo avdio-vizualno sprejemanje sporočil na tujih televizijskih postajah.

Izraelskim strokovnjakom je na postaji Al Manar uspevalo med predvajanjem vsebin vdreti v signal in ga nadomestiti s 90-sekundnim posnetkom, ki se prične z zvokom streljanja orožja in

napisom, da se dnevi Hezbolaha bližajo koncu. Na posnetku se prav tako pojavi Hassan Nasrallah, ob njem pa se nahaja napis, ki promovira državo Izrael. V teh 90. sekundah je sporočilo popolnoma jasno, in sicer je upor odveč, saj je poraz neizbežen. Posnetek se nadaljuje z očitnim napadom na Hassana Nasrallaha, saj je čez posnetek njegovega govora uporabljen izraelski glas, ki govori o nemoči upora zoper izraelske zračne sile. Spet drug posnetek prikazuje pogled iz izraelskih bombnikov in kako ti obstreljujejo Libanon, čemur pa sledi še zvočni posnetek, ki označuje vodjo Nasrallaha za lažnivca in uničevalca Libanona (Lake 2006).

Televizijska postaja Al Manar je bila deležna največjih napadov izraelskih oboroženih sil in nekatera sporočila so bila izjemno groteskna, vendar je njihova uporaba bila namenjena vplivanju na stališča civilnega prebivalstva Libanona. Tako so bili gledalci te televizijske postaje izjemno presenečeni, ko se je sredi televizijskega programa pojavil prizor z mrtvimi pripadniki Hezbolaha (glej prilogo E). Po krajšem zvočnem posnetku, ki je spremljal prizor mrtvih gverilcev, so izraelski strokovnjaki obnovili prvotni program televizijske postaje (Murphy 2006).

To avdio-vizualno sporočilo so spremljali letaki, ki so bili že opredeljeni v prejšnjem poglavju in so služili kot dokaz, da izraelske oborožene sile delujejo v smislu doseganja zastavljenih ciljev in da so objavljena sporočila popolnoma iskrena.

Cilj prikazovanja teh posnetkov je bil distanciranje nedolžnih civilistov od teroristov, ki izkoriščajo in zlorablajo nedolžne ljudi tako, da se vojskujejo v gosto naseljenih območjih. Namen je torej bil, da civilisti prepoznajo teroriste kot dejanske zlobneže, ki jih spravljajo v nevarnost. Prav tako so posnetki poskušali prikazati Nasrallaha v slabi luči, in sicer so skušali izpodbiti njegovo vlogo kot osvoboditelja Libanona (Lake 2006).

4.5.2 Uporaba interneta

Izrael je med svojimi psihološkimi operacijami uporabljal tudi internet, ki pa spada med novo komunikacijsko tehnologijo. Tako se je med bojevanjem v Libanonu na svetovnem spletu pojavila spletna stran, imenovana Vsi za Libanon (All4Lebanon), ki je ponujala plačilo za namige libanonskih civilistov, ki bi lahko pripomogli izraelskim oboroženim silam pri boju zoper Hezbolah (Feuilherade 2006).

Spletna stran je bila postavljena anonimno, je v barvah zastave Libanona in inkorporira tudi cedro, ki je libanonski nacionalni simbol. Tako kot SMS sporočila je spletna stran odličen

primer izvajanja sivih psiholoških operacij, v katerih je izvor sporočila neznan oziroma nejasen. Kljub temu pa je mogoče hitro ugotoviti, od kod stran izvira (Schleifer 2009, 231).

Zanimivo pri tej spletni strani je to, da gre pravzaprav za kombinacijo dveh elementov, in sicer navadne spletne strani in letakov. Takšna kombinacija pa drastično vpliva na percepcijo ciljne publike kot tudi na izvajanje psiholoških operacij.

Med vojno v Libanonu je internetni blog Beirut Spring poročal, da izraelske oborožene sile, poleg uporabe tradicionalnih letakov, uporabljajo tudi e-letake. E-letaki so sporočila v obliki letakov, ki se pojavljajo na svetovnem spletu, ponavadi preko internetnih naslovov do določenih spletnih strani. Na sami internetni strani je bil poleg libanonskih nacionalnih barv in simbolov prisoten tudi domoljubni poziv k uporabi zoper Hezbolah (Thomas 2007, 31).

Spletni naslov in vsebina sta na prvi pogled bila libanonskega izvora, tudi vsebovano sporočilo, ki je bilo dostopno v arabskem, francoskem in angleškem jeziku, je na prvi pogled delovalo kot avtentično domoljubno sporočilo (glej prilogo F). Vendar je težava nastala, ko je spletna stran vsebovala klicno številko, ki ni bila libanonskega izvora, prav tako pa je strežnik bil registriran v Izraelu. Dodatno se je težava pojavila zato, ker so izraelske oborožene sile odvrgele klasične letake z enako vsebino (Hamoui 2006).

Stran je tako pozivala vse tiste, ki jim je preživetje Libanona pomembno, da izdajo lokacije Hezbolahovih raketnih izstrelišč in bojnih enot. Prejemnike se je skušalo prepričati, da bodo izdane informacije kratkoročno pripomogle k njihovi varnosti, dolgoročno pa zagotovile neodvisnost Libanona. Do danes ni popolnoma jasno, koliko prejemnikov sporočila je dejansko poklicalo na telefonsko številko, ki je bila podana ob spletni strani. Vendar lahko določeno idejo o tem poda dejstvo, da je le par dni po postavitvi spletnega naslova le-ta postal tarča Hezbolahovih hekerjev; poskušali so ga nevtralizirati (Schleifer 2009, 231).

Ta kombinacija e-letaka in spletne strani kaže na inovativnost MALATA pri prenosu sporočil psiholoških operacij. Za razliko od preostalih sredstev in sporočil psiholoških operacij je bila uporaba interneta kot sredstva za prenos informacij primarno usmerjena k ohromitvi organizacijske strukture Hezbolaha in ni pozivala libanonskega prebivalstva k zapuščenju prebivališč ali k uporabi zoper Hassana Nasrallaha.

4.6 Učinek psiholoških operacij

Kadar se psihološke operacije izvajajo in kadar se zaključijo, je treba oceniti, kakšen vpliv so imele na ciljno publiko in če so dosegle zastavljene cilje, ki so bili postavljeni v fazi načrtovanja. Gre za evalvacijo učinkovitosti serij in produktov psiholoških operacij. Ta faza pa je zelo zahtevna.

V primeru Izraela je na strateški ravni očitno, da le-ta ni uspel doseči takojšnjih ciljev psiholoških operacij, saj so se raketni napadi Hezbolaha na izraelsko ozemlje nadaljevali vse do razglasitve prekinitve ognja. Prav tako ni bilo nikakršnih vidnih uporov ali nemirov znotraj organizacije Hezbolah, neuspešen pa je bil tudi poskus spodkopavanja sponzorstva zunanjih akterjev, kot sta Iran in Sirija. Vendar psihološka kampanja Izraela ni doživela popolne izgube, saj je uspela poudariti obstoječe razpoke med Hezbolahom in njegovimi podporniki na eni strani in krščanskimi ter sunitскими skupnostmi na drugi strani. Prav tako je Izrael uspel s posmehovanjem doseči nadaljnje uničevanje podobe Nasrallaha, ki se je pričela lomiti že pred vojno v Libanonu leta 2006, ter s tem samo še poglobiti prepad med skupnostmi v tej državi. Tako je Izraelu uspelo s pomočjo nekaj karikatur in natančno formuliranih prenosov poglobiti že prej negativne občutke zamer in sovraštva znotraj libanonske družbe (Schleifer 2009, 232).

Na taktični ravni pa je bila izraelska psihološka kampanja relativno uspešna. Kombinacija letakov in radijskih sporočil je prepričala veliko število prebivalcev v zapuščenje lastnih domov, kar je posledično omogočilo izraelskim oboroženim silam prosto vojaško delovanje z minimalnimi civilnimi žrtvami (prav tam, 233).

Vendar so psihološke operacije na taktični ravni imele tudi negativne učinke. Tako so arabski in libanonski časopisi večkrat prikazovali fotografije, na katerih civilisti pometajo in množično sežigajo izraelske letake s propagandnimi sporočili, ki so pozivali k uporju zoper Hezbolah (Friedman 2006).

Vojaške operacije Izraela so bile manj učinkovite tudi zaradi psiholoških operacij Hezbolaha. Hezbolah se je v toku vojne odločil, da izvaja pritisk na Izrael in civilno prebivalstvo tako, da izkoristi izraelsko občutljivost na civilne žrtve (Hdayed 2011, 20).

Zaradi prikazovanja množičnih civilnih žrtev v Libanonu na različnih arabskih televizijskih postajah, so bile izraelske zračne sile v določenem trenutku v vojni primorane ustaviti vse aktivnosti, kar je Hezbolahu omogočilo dodaten čas za prilagoditev delovanja. Hkrati pa so se

prizori mrtvih civilistov izrazito negativno vtisnili v misli Libanoncev (Schleifer 2009, 233). Posledično so velikokrat ignorirali sporočila, ki jih je MALAT poskušal posredovati ciljni publiki, in hkrati pričeli gojiti večjo nestrpnost do Izraelcev.

Če strnemo, psihološke operacije Izraela niso imele veliko vpliva. Tisti vpliv, ki pa je bil prisoten, pa je bilo spodkopavanje mitološke moči Hezbolaha kot svete in nepogrešljive organizacije. Žal pa ni bilo nikakršnih uporov zoper Hezbolah (Schleifer 2014).

Podobnega mnenja je tudi Boris Sovič, ki izpostavlja, da je bila posledica vojne zmanjšanje števila napadov Hezbolaha na severu države. Spopadi so se sicer še pojavljali, ampak so bili bolj sporadični in v manjšem obsegu. Sovič je mnenja, da je posledica vidna tudi v zmanjšanju operativnih sposobnosti Hezbolaha (Sovič 2014).

V izraelsko-libanonski vojni leta 2006 so izraelske oborožene sile pri izvajanju psiholoških operacij uporabljale različna sredstva za prenos sporočil ciljni publiki. Uporabljena sredstva so bila tako konvencionalna kot moderna. Katera sredstva so bila učinkovitejša pri vplivanju na ciljno publiko, pa je izjemno problematično določiti.

Kot izpostavlja Boris Sovič, je učinkovitost posameznega komunikacijskega sredstva odvisna od populacije, kateri želi posredovati sporočila, kot tudi od samih okoliščin. V sodobnem času se ne da izključiti nobenega sredstva. Ker je v sodobnem času teh sredstev ogromno, se posledično povečuje udarna moč informacij. Včasih je bilo sredstev komuniciranja veliko manj in se je tako pojavljala samo ena informacija oziroma sporočilo, danes pa se lahko informacije sinhronizirajo, tako se lahko skupaj z uporabo različnih komunikacijskih sredstev poveča vpliv sporočil (Sovič 2014).

Podobnega mnenja je tudi Ron Schleifer, ki izpostavlja, da so v dobi delovanja interneta pri izvajanju psiholoških operacij vsa sredstva že med seboj pomešana. Že vsak posameznik, ki ima pametni telefon, predstavlja na nek način pošiljatelja informacij. Če se določene informacije pojavljajo v nacionalnih, mednarodnih ali pa celo v lokalnih medijih, kot sta npr. časopis in televizija, je dejstvo, da imajo takrat te informacije veliko večjo kredibilnost. To razmerje je veljavno še danes. Uporaba letakov pa že predstavlja pozivanje prebivalstva k določenim akcijam in ni več toliko namen prepričevanje in vplivanje. Vendar imajo kljub temu letaki večkrat zaželen psihološki vpliv. Če pa se kombinacije informacij pojavljajo v mednarodnih medijih, potem imajo zelo velik vpliv, seveda mišljeno v pogojih verjetnosti in kredibilnosti. Situacija pa se drastično spremeni, kadar prebivalstvo prepozna, da sporočila

pošilja sovražnik in da ta poskuša vplivati na njihova stališča. Takrat ciljna publika vključi svoj obrambni mehanizem in ne verjame sporočilom (Schleifer 2014).

Tako so izraelske oborožene sile pri izvajanju psiholoških operacij zoper civilno prebivalstvo Libanona in organizacije Hezbolah največ uporabljale letake in določene spominke, radijske prenose, televizijo in internet. Kot je že zapisano zgoraj, so imela vsa sredstva določen psihološki vpliv. Tako so bili letaki izjemno uspešni pri usmerjanju civilnega prebivalstva k zapuščanju njihovih domov in s tem posledično zmanjševanju civilnih žrtev. Podobno funkcijo je imel tudi radio, po katerem so se večinoma pojavljala enaka sporočila, kot so bila zapisana na letakih. Določeni programi so vsebovali tudi pozive k uporabi zoper Hezbolah, a so bili večinoma neuspešni. Televizija in mobilna telefonija sta prav tako predstavljali pomembno sredstvo prenašanja sporočil in na tej točki se je predvsem izkazala sposobnost izraelskih strokovnjakov za vdiranje v različna omrežja. Uporaba interneta v kombinaciji z e-letaki je bila še posebej inovativna, vendar je zaradi določenih očitnih napak, kot je npr. prošnja za klic na izraelsko telefonsko številko, bila uspešna le za kratek čas. Vsa sredstva so se uporabljala v kombinaciji in so zelo pogosto prikazovala enaka sporočila in informacije. Sredstva so v takšnih kombinacijah uspela spodkopati navidezno sveto in nepogrešljivo moč Hezbolaha in Nasrallaha, vendar niso uspela doseči svojega cilja, in sicer spremeniti splošna mnenja in percepcijo civilnega prebivalstva ter povzročiti še večji razdor med različnimi frakcijami v Libanonu.

4.7 Vzroki za neuspeh

Izraelsko-libanonska vojna leta 2006 predstavlja primer enega večjih neprepričljivih delovanj izraelskih oboroženih sil vse od leta 1948 v smislu, da gre za prvi primer, v katerem se večji regionalni konflikt ni iztekel v prid Izraela. Neenakomerna pot in izid vojne nista izvirala iz določenega specifičnega neuspeha, ampak predvsem kot akumulacija vseh različnih okoliščin (Lambeth 2012, 1).

Mednarodna skupnost si je skozi celotno vojno prizadevala zaustaviti spopade med tema entitetama, a žal zaradi različnih faktorjev do tega ni prišlo.

Vendar se je proti koncu konflikta, zaradi eskalacije človeških žrtev in splošnega uničenja, pojavila potreba po prekinitvi ognja. ZDA so tako nekaj časa čakale s posredovanjem, saj so upale, da bo Izrael vendarle dosegel zmago nad Hezbolahom. A v tem smislu Izrael ni doživel

uspeha, medtem ko je Hezbollah še vedno prevladoval. Po koncu Libanonske vojne ni nobena stran doživela zmage, prav tako pa ne poraza (Kalb in Saivetz 2007, 9–10).

Boris Sovič izpostavlja podobno, saj se je večina analiz po vojni leta 2006 gibala okrog tega, da ni šlo ne za zmago ne za poraz. Odzivi v Izraelu po vojni pa so takšni, da po koncu spopadov pride do iniciacije analiz, ki pregledajo vsak korak, ki se je izvajal med posamezno vojno. Tipično v izraelski kulturi je tudi, da so po vsaki vojni vzpostavljene tudi preiskovalne komisije, ki ugotavljajo, ali sta politična in vojaška oblast ravnali pravilno. Tako so po vojni leta 2006 ustanovili Winogradovo komisijo, ki je v času Sovičevega mandata v Izraelu predstavila rezultate, ki so kazali na oceno, da ni celotna vojaška sfera podpirala te vojaške kampanje in da jo je v nekem delu celo odsvetovala. Politika pa se je kljub temu odločila za vojno (Sovič 2014).

Vzrokov za neučinkovitost psiholoških operacij izraelskih oboroženih sil je več in so tudi odvisni od mnogih različnih faktorjev. Noben od teh ni prevladoval, saj je šlo za skupek težav, ki so vplivale na neučinkovitost psiholoških operacij.

Eden od prvih vzrokov neučinkovitosti psiholoških operacij izraelskih oboroženih sil je že samo delovanje MALATA. Le-ta je sicer opravljal svoje delo po najboljših zmožnostih, a žal ni imel časa razviti svojih sposobnosti, saj je bila enota vključena v vojno že nekaj mesecev po ponovni vzpostavitvi. Prav tako se je to pomanjkanje časa kazalo v slabem načrtovanju in posledični nejasnosti pri doseganju ciljev. Kot drugo je možno izpostaviti začenjanje izvajanja aktivnosti iz nič, ki je prav tako posledica ponovne vzpostavitve enote pred vojno. Kot tretji element pa je možno opredeliti izraelski strah pred propagando. Schleifer to poimenuje Joseph Goebbels učinek in se kaže skozi odpor izraelskega naroda do izvajanja propagande, predvsem zaradi izjemno negativnih izkušenj v preteklosti. Izrael se ne želi ukvarjati s propagando, če pa to dejavnost zahteva določena situacija, se propaganda izvaja v izjemno omejenem obsegu. Schleifer izpostavlja še, da se zaradi Izraelove zahodnjaške mentalitete vloži premalo energije v razumevanje sosednjih držav Izraela. Zaradi tega Izrael posledično ne bo mogel vplivati na stališča in percepcije arabcev, dokler ne bo razumel arabskega sveta (Schleifer 2014).

Boris Sovič pa na tej točki izpostavlja, da se problem ne nahaja v nerazumevanju strank, ampak v dejstvu, da gre za območje, kjer živi več populacij, ki želijo imeti enak življenjski prostor. V zvezi s propagando pa ugotavlja podobno kot Schleifer, saj izpostavlja, da takšnih oblik pozivanja in vplivanja ni veliko (Sovič 2014).

Pri slabem načrtovanju MALATA je treba poudariti, da gre za nek zelo pogost vzorec, ki se kaže v splošni pomanjkljivosti psiholoških operacij, ki je bila vidna že v bojih s Hezbolahom in Palestinci v preteklosti. Vendar segajo razlogi za neuspeh Izraela veliko dlje od specifičnih problemov v izraelsko-libanonskem kontekstu. Kot prvo se večina držav zanaša na svoje bojne vojaške zmogljivosti za doseganje zmage na bojišču. Zaradi tega se psihološke operacije velikokrat znajdejo na dnu seznama vojaških prioritiet. Enako je veljalo tudi za Izrael, ki je v vojni leta 2006 psihološkim operacijam namenil manj pozornosti in zaradi tega je prihajalo do težav pri koordinaciji z drugimi dejavnostmi na bojišču. Ker se MALAT obravnava kot del konvencionalne vojske, je kot drugo tako bil ohromljen z mnogimi administrativnimi procesi in ker deluje v pogojih demokracije, ni mogel reagirati hitro in kreativno na različne dogodke. Prav hitrost in kreativnost pa sta odločilni pri izvajanju psiholoških operacij. Nič kaj manj pomemben razlog za neuspeh psiholoških operacij je odsotnost poimenovanja samega konflikta. Za potrebe psiholoških operacij je treba poimenovati konflikte, in to v najkrajšem možnem času, ne glede na obsežnost konflikta. Poimenovanje je nujno, saj definira naravo, cilje in samo bistvo konflikta ter tako pripomore, da se konflikt postavi v določen kontekst. To pa omogoča, da se pridobi podpora v vojaških krogih kot tudi pri civilnem prebivalstvu doma in v tujini (Schleifer 2009, 233–235).

Nekateri avtorji, ki so v svojih delih obravnavali libanonsko vojno leta 2006, izpostavljajo, da so psihološke operacije Hezbolaha predstavljale enega od vzrokov za neuspeh psiholoških operacij Izraela. Vendar Ron Schleifer poudarja, da so imele psihološke operacije Hezbolaha vpliv samo na lastno prebivalstvo in še to v smislu, da so jih prepričali, da je Hezbolah zmagal vojno. Psihološke operacije Hezbolaha niso imele nikakršnega vpliva na psihološke operacije Izraela (Schleifer 2014).

Gledano v celoti se je MALAT odrezal relativno uspešno, če upoštevamo ogromne omejitve, pod katerimi je moral delovati. Relativen uspeh pa ni zadosten in če želi Izrael v prihodnosti izvajati psihološke operacije uspešneje, bo moral iz te vojne izluščiti pomembne nauke (Schleifer 2009, 235).

5 ZAKLJUČEK

Libanonska vojna leta 2006 se je zaključila po 34 dneh in ni imela jasnega zmagovalca. Ne Izrael ne Hezbolah nista uspela s svojimi vojaškimi operacijami iztržiti jasnega rezultata in

prepričati mednarodne skupnosti, da se je vojna iztekla v njun prid. Obe strani v spopadu sta izvajali psihološke operacije, ki so predstavljale integralni del vojaških operacij. Hezbolah s svojimi operacijami ni uspel vplivati na izraelsko prebivalstvo in oborožene sile, je pa imel velik vpliv na lastni strani fronte, saj so uspeli prepričati prebivalstvo Libanona, kot tudi svoje podpornike, da je bila vojna zmagana v njihovo korist. Izraelske oborožene sile so v tem pogledu imele veliko manj vpliva. Psihološke operacije, ki so jih izvajali, niso uspeli vplivati na civilno prebivalstvo Libanona v smislu spreminjanja njihovih stališč, mnenj, percepcije in vedenja v odnosu do Hezbolaha in splošne politične situacije. Kljub temu pa niso bile popolnoma brez uspeha, saj so uspeli vplivati na tak način, da so s pozivi k zapustitvi domov zmanjšale število civilnih žrtev, prav tako pa so uspeli zlomiti status Hezbolaha kot nepogrešljive in svete organizacije.

R1: Kako so psihološke operacije izraelskih oboroženih sil vplivale na končni izid vojne?

Psihološke operacije izraelskih oboroženih sil so se izvajale kot integralni del konvencionalnega vojskovanja, a pri tem niso imele tako zelo pomembne vloge. Vojna se je končala brez jasnega zmagovalca, vendar so psihološke operacije imele svojo vlogo pri usmerjanju ljudi iz njihovih domov in so tako zmanjšale število civilnih smrtnih žrtev. Prav tako so, v kombinaciji s konvencionalnim vojskovanjem, uničile nepogrešljiv in sveti status Hezbolaha, saj so z natančno usmerjenimi sporočili in informacijami prikazale nemoč te organizacije. Kljub temu, da za posledico niso imele večjih sprememb stališč, mnenj in splošnih percepcij civilnega prebivalstva, pa so vplivale tako, da se je zmanjšala operativna sposobnost Hezbolaha, tudi zaupanje civilnega prebivalstva v to organizacijo. Ne glede na to, da na strateški ravni psihološke operacije niso uspeli doseči zastavljenih ciljev, pa so na taktični ravni bile relativno uspešne. A ker relativni uspeh ni zadosten za doseganje vojaških zmag, so se v MALATU morali soočiti z mnogimi težavami. Skratka, če se povzame celotno dogajanje v vojni, bi se lahko označilo, da psihološke operacije izraelskih oboroženih sil, kljub relativnemu uspehu, niso vplivale na končni izid, saj je celotna vojaška operacija izraelskih oboroženih sil bila neuspeh. Enako mnenje je ponudila tudi izraelska javnost po vojni.

R2: Kako je uporaba modernih sredstev širjenja sporočil psiholoških operacij vplivala na podpornike in pripadnike Hezbolaha ter civilno prebivalstvo v Libanonu in ali so moderna sredstva bila učinkovitejša od konvencionalnih sredstev psiholoških operacij?

Vsekakor so moderna sredstva psiholoških operacij imela svoj psihološki vpliv v libanonski vojni leta 2006. Treba se je zavedati, da so izraelske oborožene sile vse do omenjene vojne obvladale samo distribucijo propagandnih letakov, zato pa je uspešna uporaba modernih sredstev predstavljala nekakšno prelomnico. Vdori v telefonska omrežja, televizijske postaje in pošiljanje SMS sporočil so vplivali na civilno prebivalstvo v Libanonu, kot tudi na podpornike Hezbolaha, saj so prikazali nemoč Hezbolaha pri obrambi pred izraelskimi oboroženimi silami. Vsebine, ki so se širile s pomočjo modernih sredstev, so imele nenaden vpliv na prej omenjene entitete, a žal le za kratek čas. Uporaba e-letakov, prikazovanje mrtvih pripadnikov Hezbolaha in posmehovanje Nasrallahu je imelo za vpliv izdajanje informacij o Hezbolahu, vendar v omejenem obsegu. Hezbolah se je uspešno zoperstavil takšnim napadom in jih sproti nevtraliziral, prav tako pa je pomemben vpliv imelo splošno mednarodno nestrinjanje z izraelsko vojaško operacijo, ki je za vpliv imelo globoko nevtralizacijo psiholoških operacij izraelskih oboroženih sil. Določene napake Izraela, v smislu same proizvodnje in širjenja sporočil, prav tako niso bile v korist, saj so prebivalci Libanona hitro ugotovili, da želi sovražnik vplivati na njih. V povezavi z učinkovitostjo konvencionalnih in modernih sredstev psiholoških operacij je treba poudariti, da v libanonski vojni leta 2006 ni možno le-teh ločiti, saj so se uporabljale istočasno in v največjih možnih kombinacijah. Konvencionalna sredstva so imela določen vpliv, prav tako kot moderna. Zanimivo je, da so in ena in druga sredstva večinoma posredovala enaka sporočila in vsebine ter da so bila interoperabilna. Dandanes, ko so vsa sredstva komuniciranja med seboj pomešana, je zelo težko določiti, katera so bolj učinkovita. V primeru izraelskih oboroženih sil je treba reči, da so vsa sredstva bila enako učinkovita, saj so le v kombinaciji uspela dosežati svoj vpliv.

R3: Ali so, kljub nepripravljenosti izraelskih oboroženih sil na spopade s Hezbolahom, psihološke operacije izraelskih oboroženih sil odločilno vplivale na končni izid vojne?

Napad Hezbolaha na patroljo vojakov je Izrael zajel s presenečenjem. Nepripravljenost na spopad se ni kazala samo s slabo bojno pripravo, temveč tudi z nepripravljenostjo na nebojne dejavnosti, kot so npr. psihološke operacije. O tem priča tudi dejstvo, da je Izrael revitaliziral svojo enoto za psihološko vojskovanje le nekaj mesecev pred vojno in da jo je pričel uporabljati šele po nekem času, ko so se spopadi že odvijali. MALAT se je zaradi tega soočal z mnogimi težavami, zaradi katerih ni uspel opravljati svojega dela na takšni ravni, kot bi jo lahko. Kljub temu je le-ta doživel relativen uspeh s svojimi psihološkimi operacijami, vendar spet v le določenem obsegu. Celotna vojaška operacija izraelskih oboroženih sil je bila neuspešna, kar je priznalo tudi vodstvo Izraela, ki je na nek način moralo priznati poraz, saj ni

uspelo doseči zmage proti manj številnemu in manj tehnološko opremljenemu sovražniku. Posledično so bile psihološke operacije, kljub relativnemu izoliranemu uspehu, označene kot nezadostne, saj so bile del širšega konvencionalnega vojskovanja. Zaradi svojega uspeha pri usmerjanju ljudi iz domov, preden so bili izvedeni zračni napadi, so deloma omilile podobo Izraela kot neprizanesljivega sovražnika, a v končni fazi niso vplivale na končni izid vojne, saj se je le-ta končala negativno za Izrael.

6 LITERATURA

1. 4Law. 2007. *Lebanon Psyop 06*. Dostopno prek: <http://www.4law.co.il/leb2.html> (3. avgust 2014).
2. All4Lebanon. 2006. *Confidentialité et recompenses financières assurées*. Dostopno prek: <http://www.4law.co.il/lebfr1.htm> (4. avgust 2014).
3. Anti-Defamation League. 2013. *Lebanon war of 2006*. Dostopno prek: http://archive.adl.org/israel/advocacy/glossary/lebanon_war_2006.html#.U-JJK-PIZO (30. julij 2014).
4. Arnejčič, Beno. 2006. Psihološko vojskovanje ali kakšna je cena zmage? *Revija Slovenska vojska* XIV (16): 20–21.
5. Boston University. 2006. *Israeli Psyops in Lebanon*. Dostopno prek: <http://bostonuniversity.blogspot.com/2006/07/israeli-psyops-in-lebanon.html> (2. avgust 2014).
6. Brennen, Lisa M. 2009. *Hezbollah: Psychological Warfare Against Israel*. Magistrsko delo. Monterey: Naval Postgraduate School. Dostopno prek: http://calhoun.nps.edu/bitstream/handle/10945/4839/09Mar_Brennen.pdf?sequence=1 (30. julij 2014).
7. Chaney, Drew. 2009. *Israel*. Dostopno prek: <http://psyopsinsignia.pbworks.com/w/page/19734833/ISRAEL> (1. avgust 2014).
8. Chief of Naval Operations. 1997. *Psychological Operations*. Washington DC: Department of the Navy, Office of the Chief of Naval Operations. Dostopno prek: http://www.iwar.org.uk/psyops/resources/us/3434_1.pdf (28. julij 2014).
9. Corbett, James. 2012. *Psyops 101: An introduction to psychological operations*. Dostopno prek: <http://www.corbettreport.com/psyops-101-an-introduction-to-psychological-operations/> (2. avgust 2014).
10. Feuilherade, Peter. 2006. *Israel Steps Up "Psy-Ops" in Lebanon*. Dostopno prek: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/5217484.stm (2. avgust 2014).
11. Field Manual 3-05.30. 2005. *Psychological Operations*. Washington DC: Headquarters, Department of the Army. Dostopno prek: <http://fas.org/irp/doddir/army/fm3-05-30.pdf> (28. julij 2014).

12. Field Manual 3-05.301. 2003. *Psychological Operations: Tactics, Techniques and Procedures*. Washington DC: Headquarters, Department of the Army. Dostopno prek: <http://fas.org/irp/doddir/army/fm3-05-301.pdf> (23. julij 2014).
13. Field Manual 3-05.301. 2007. *Psychological Operations Process: Tactics, Techniques and Procedures*. Washington DC: Headquarters, Department of the Army. Dostopno prek: <http://fas.org/irp/doddir/dod/jp3-13-2.pdf> (29. julij 2014).
14. Field Manual 3-05.302. 2005. *Tactical Psychological Operations: Tactics, Techniques and Procedures*. Washington DC: Headquarters, Department of the Army. Dostopno prek: <http://fas.org/irp/doddir/army/fm3-05-302.pdf> (30. julij 2014).
15. Friedman, Herbert A. 2006. *Psychological Operations during the Israel – Lebanon War 2006*. Dostopno prek: <http://www.psywar.org/israellebanon.php> (1. avgust 2014).
16. Gleis, Joshua L. 2011. ***Withdrawing Under Fire: Lessons Learned From Islamist Insurgencies***. Dulles: Potomac Books, Inc. Dostopno prek: Google Books.
17. Global Focus. 2014. *Information Operations & Psychological Operations in Iraq*. Dostopno prek: <http://www.globalfocus.org/GF-IOPO-Iraq.htm> (26. julij 2014).
18. Global Intelligence. 2006. *Israel: Using the Media in Psyops*. Dostopno prek: <http://www.lebanonwire.com/0607MLN/06072011STR.asp> (2. avgust 2014).
19. Graphic Training Aid 33-01-001. 2005. *Psychological Operations Leaders Planning Guide*. Washington DC: Headquarters, Department of the Army. Dostopno prek: <http://fas.org/irp/doddir/army/psyopplan.pdf> (30. julij 2014).
20. Hamoui, Mustapha. 2006. *Israeli E-leaflets*. Dostopno prek: <http://beirutspring.com/blog/2006/07/22/israeli-e-leaflets/> (3. avgust 2014).
21. Harel, Amos. 2005. IDF Reviving Psychological Warfare Unit. *Haaretz*, 25. januar. Dostopno prek: <http://www.haaretz.com/print-edition/news/idf-reviving-psychological-warfare-unit-1.148134> (1. avgust 2014).
22. Hdayed, Ghaydaa Joseph. 2011. *The Psychological Warfare of Hezbollah*. Magistrsko delo. Byblos: Lebanese American University. Dostopno prek: https://ecommons.lau.edu.lb:8443/xmlui/bitstream/handle/10725/1173/Ghaydaa_Joseph_Hdayed_Thesis.pdf?sequence=1 (3. avgust 2014).

23. Hoffman, Frank G. 2009. Maneuvering Against the Mind. V *Ideas as Weapons: Influence and Perception in Modern Warfare*, ur. G. J. David Jr. in T. R. McKeldin III, 99–110. Dulles: Potomac Books, Inc.
24. Joint Publication 3-13.2. 2010. *Psychological Operations*. Washington DC: Joint Chief of Staff. Dostopno prek: <http://fas.org/irp/doddir/dod/jp3-13-2.pdf> (29. julij 2014).
25. Kalb, Marvin in Carol Saivetz. 2007. *The Israeli – Hezbollah War of 2006: The Media as a Weapon in Asymmetrical Conflict*. Cambridge: Harvard Kennedy School Case Program. Dostopno prek: http://www.brookings.edu/~media/events/2007/2/17islamic%20world/2007islamforum_israel%20hezb%20war.pdf (30. julij 2014).
26. Lake, Eli. 2006. Israel War Effort Extends Even to Hezbollah TV. *The New York Sun*, 2. avgust. Dostopno prek: <http://www.nysun.com/foreign/israel-war-effort-extends-even-to-hezbollah-tv/37140/> (3. avgust 2014).
27. Lambeth, Benjamin S. 2012. Israel's Second Lebanon War Reconsidered. *Military and Strategic Affairs* 4 (3): 45–64.
28. Lim, Reuben in Ho Yung Peng. 2011. Observation From the 2006 Lebanon and 2008 Gaza Wars and Lessons for the RSAF. *Pointer Journal of the Singapore Armed Forces* 36 (3–4): 30–38.
29. Malešič, Marjan. 1994. *Civilna obramba sodobnih držav*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
30. Military Wikia. 2014. *Center for Consciousness Operations*. Dostopno prek: http://military.wikia.com/index.php?title=Center_for_Consciousness_Operations (1. avgust 2014).
31. Murphy, Kim. 2006. Both Sides in Battle for Hearts and Minds. *Los Angeles Times*, 3. avgust. Dostopno prek: <http://articles.latimes.com/2006/aug/03/world/fg-psyops3> (2. avgust 2014).
32. North Atlantic Treaty Organization. International Military Staff. 2003. *NATO Military Policy on Psychological Operations*. MC 402/1, sprejeta 13. marca 2003. Dostopno prek: <https://info.publicintelligence.net/NATO-PSYOPS-Policy-2003.pdf> (30. julij 2014).
33. Nissen, Thomas Elkjer. 2012. *Black and White and the 256 Shades of Grey in Between: Reflections on the Question of Attribution for Psychological Operations*. Copenhagen: Royal

- Danish Defence College. Dostopno prek: <http://forsvaret.dk/FAK/Publikationer/Briefs/Documents/Black%20and%20White%20NET.pdf> (25. julij 2014).
34. Paul, Christopher. 2008. *Information operations: Doctrine and Practice*. Westport: Praeger Security International.
35. Rich, Mark. 2011. *Psychological Operations*. Dostopno prek: <http://www.newworldwar.org/psyop.htm> (30. julij 2014).
36. Rouse, Ed. 2014. *Psychological Operations/Warfare*. Dostopno prek: <http://www.psywarrior.com/psyhist.html> (2. avgust 2014).
37. Schleifer, Ron. 2009. Psyoping Hezbollah: The Israeli Psychological Warfare Campaign During the 2006 Lebanon War. *Terrorism and Political Violence* 21 (2): 221–238.
38. --- 2014. Intervju z avtorjem. Maribor, 1. avgust.
39. Siboni, Gabriel. 2007. *The Military Campaign in Lebanon*. V *The Second Lebanon War: Strategic Perspectives*, ur. Shlomo Brom in Meir Elran, 61–76. Tel Aviv: Institute for National Security Studies. Dostopno prek: [http://d26e8pvoto2x3r.cloudfront.net/uploadimages/Import/\(FILE\)1285063319.pdf](http://d26e8pvoto2x3r.cloudfront.net/uploadimages/Import/(FILE)1285063319.pdf) (1. avgust 2014).
40. Sovič, Boris. 2014. Intervju z avtorjem. Maribor, 4. avgust.
41. Taylor, Adam. 2014. 'Roof Knocking': The Israeli Military's Tactic of Phoning Palestinians it is About the Bomb. *The Washington Post*, 9. julij. Dostopno prek: <http://www.washingtonpost.com/blogs/worldviews/wp/2014/07/09/roof-knocking-the-israeli-militarys-tactic-of-phoning-palestinians-it-is-about-to-bomb/> (2. avgust 2014).
42. The Ghost Diaries. 2013. *The Most Sinister Psyop Leaflets of All Time*. Dostopno prek: <http://theghostdiaries.com/the-most-sinister-psyop-leaflets-of-all-time/> (1. avgust 2014).
43. Thomas, Timothy L. 2007. Hezbollah, Israel and Cyber PSYOP. *IO Sphere* (Winter): 30–35.
44. Vitto, Vincent. 2000. *Report of the Defense Science Board Task Force on the Creation and Dissemination of All Forms of Information in Support of Psychological Operations (PSYOP) in Time of Military Conflict*. Washington DC: Office of the Under Secretary of

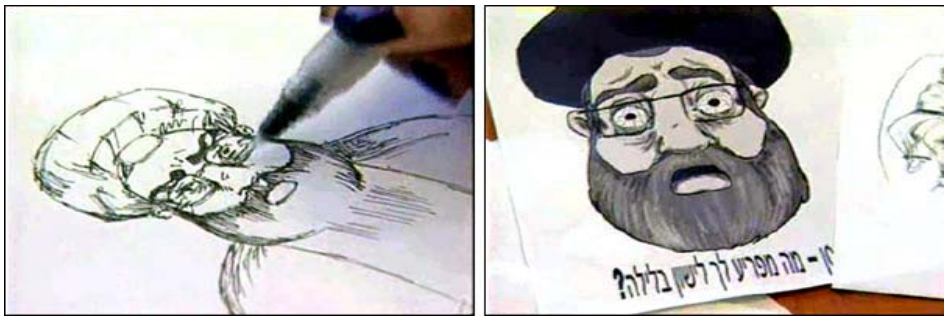

Defense For Acquisition, Technology and Logistics. Dostopno prek: <http://www.acq.osd.mil/dsb/reports/ADA382535.pdf> (3. avgust 2014).

PRILOGE

Priloga A: Letaki, ki prikazujejo vodjo Hezbolaha Hassana Nasrallaha

Slika: Vodja Hezbolaha Hassan Nasrallah upodobljen kot karikatura, z ogromnimi prestrašenimi in neprespanimi očmi. Zapis pod sliko v hebrejščini pomeni: "Hassan, kaj te drži pokonci zvečer?".

Vir: Friedman (2006, 1)

Priloga B: Primeri letakov, ki vodjo Hezbolaha prikazujejo kot marioneto v rokah tujih akterjev

Slika: Hassan Nasrallah prikazan kot duh, ki ga iz svetilke pozivajo vodje Irana in Sirije. Zapis ob njem pomeni: "A potrebujete kakšno uslugo?".

Vir: Friedman (2006, 2).

Priloga C: Propagandni osvežilec zraka

Slika: Propagandni osvežilec zraka, ki so ga izraelske zračne sile odvrgele v kombinaciji z letaki. Osvežilec zraka je v obliki cedre, ki je simbol Libanona, za cedro pa se skriva Hassan Nasrallah. Ta produkt je imel tako zavesten kot nezavesten vpliv na civilno prebivalstvo.

Vir: Friedman (2006, 9).

Priloga Č: Izraelski letaki, ki pozivajo civilno prebivalstvo k zapuščanju domov

Slika: Izraelske oborožene sile so z letaki poskušale zmanjšati kolateralno škodo zračnih napadov in so zato pozivali civilno prebivalstvo k zapuščanju domov. Zapis na letaku govori: "Prosim upoštevajte sledeča navodila!!! Izraelske oborožene sile bodo povečale napade na vsa območja iz katerih so lansirane rakete na izraelsko ozemlje. Vsi na teh območjih bodo v veliki nevarnosti. Poleg tega bo vsako težje vozilo, ki se bo premikalo južno od reke Litani, razumljeno kot sumljivo vozilo, ki prevaža rakete projekte in vojaška sredstva in bo tako potencialna tarča za izraelske oborožene sile."

إلى المكان اللبنانيين

انتبهوا إلى هذه التعليمات!!!

سيصعد جيش الدفاع الإسرائيلي من أعماله وسيقصف بقوة شديدة كل منطقة تطلق منها الصواريخ باتجاه دولة إسرائيل .

كل من يتواجد بالمنطقة يعرض حياته للخطر!

إضافة إلى ذلك كل سيارة بيك آب أو شاحنة تتحرك جنوباً لليطاني تعتبر سيارة مشبوهة تحمل الصواريخ والعتاد العسكري معرضة للقصف .

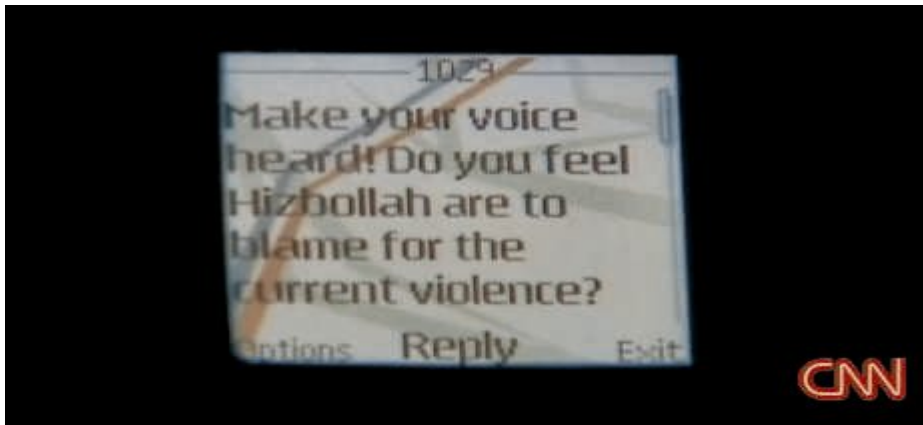
عليكم أن تعلموا أن كل من يتحرك بسيارات البيك آب أو الشاحنات يعرض حياته للخطر.

دولة إسرائيل

Vir: Friedman (2006, 3).

Priloga D: SMS propagandna sporočila

Slika: SMS propagandna sporočila izraelskih oboroženih sil, ki jih je civilno prebivalstvo Libanona prejelo proti koncu vojne. Sporočila pozivajo javnost naj izrazi svoje mnenje in, da naj premislijo, če ni slučajno Hezbolah kriv za nasilje v Libanonu.

Vir: Friedman (2006, 5).

Priloga E: Izraelska sporočila posredovana na Hezbolahovi televiziji Al Manar

Slika: Izraelske oborožene sile so uspele s pomočjo računalniških strokovnjakov vdreti v prenos Al Manarja in tako prikazati slike in posnetke mrtvih pripadnikov Hezbolaha.

Vir: 4Law (2007, 2)

Priloga F: Primer e-letaka izraelskih oboroženih sil

Slika: Internetna stran, ki je pravzaprav E – letak in predstavlja element sive propagande. Glavno sporočilo strani je podajanje informacij o Hezbolahu in poskus prepričevanja civilnega prebivalstva s ponujanjem nagrad in zagotavljanjem anonimnosti.

Vir: All4Lebanon (2006).

Priloga G: Intervju z dr. Ronom Schleiferjem - izraelskim strokovnjakom za psihološko vojskovanje

1. Glede na moje razumevanje, obstaja veliko enot v Izraelu, ki izvajajo psihološko vojskovanje in psihološke operacije, ampak katera je najbolj pomembna?

V izraelskih oboroženih silah je MALAT (center za zavestne operacije) najpomembnejša enota za izvajanje psiholoških operacij

2. Zakaj so izraelske oborožene sile izvajale psihološke operacije v Libanonu leta 2006? Kaj je bila glavna motivacija za izvajanje psiholoških operacij?

Enota je pred vojno bila razstavljena, zaradi notranje vojaških spletk. En novinar je izpostavil delovanje MALATA, ki je bil pred tem seveda skrivna enota. Zaradi tega je bila enota tudi razstavljena, a je konec leta 2005 bila ponovno revitalizirana. Ko se je vojna začela, je enota morala začeti delovati iz nič in tako ni bilo nobene institucionalnega spomina. Delovati so morali od začetka in kot je značilno za izraelsko kulturo je tudi v tej vojni šlo predvsem za uporabo enote zaradi improvizacije. To improvizacijo so celo dokumentirali v novicah, saj enota ni imela nobenega zaposlenega, ki bi bil sposoben risati in ustvarjati karikature. Improvizacija se je obnesla, saj so veliko dejavnosti ustvarjali z velikim uspehom.

3. Izpostavite Vaše mnenje, v kolikšnem obsegu so se izvajale psihološke operacije v odnosu na celotne vojaške operacije izraelskih oboroženih sil.

Še ena enota in sicer military spokesman unit, je učinkovito delovala v tej vojni. Tu je treba izpostaviti, da sta v tej vojni bila pomembna dva mlada častnika, ki sta se izjemno spoznala na delovanje socialnih medijev. Oba sta bila zadolžena, da prepričata lastno vojaško vodstvo za uporabo vizualnih medijev, ki so pred tem bili zaupni. Na tak način sta omogočila, da ti postanejo nezaupni. To je predstavljalo popolnoma nov način vodenja vojne za izraelske oborožene sile. Zaradi tega se je začelo uporabljati veliko več vizualnih medijev in posledično ogromno bele propagande, ki je predstavljala velik del psiholoških operacij.

4. Omenili ste že, da je MALAT moral začeti iz nič, vendar me zanima ali so obstajale še kakšne ovire za načrtovanje in izvajanja psiholoških operacij?

Niso imeli časa. Vojna se je že začela, enota pa je bila na novo formirana le nekaj mesecev prej, prav tako pa so jo začeli uporabljati relativno pozno v vojni. Tako so opravljali svoje delo, kolikor so lahko oziroma v skladu s svojimi zmožnostmi. Do te vojne so obvladali samo metanje letakov iz letal, kar so opravljali tudi v Libanonu leta 2006. Ker so obstoječe izkušnje in znanje bile osredotočene na proizvodnjo in širitev letakov, je večina aktivnosti bila izvedenih v tej smeri. Uporabili so tudi prenos sporočil preko radijskih valov, skoraj najbolj uspešen projekt pa je bila izdelava osvežilca zraka v obliki cedre. Točnih podatkov o tem kdo je izdelal te osvežilce žal ni, a je projekt imel svoj vpliv na prebivalce Libanona. Kljub temu, da je imel napake v arabski pisavi, so ga civilisti pobirali z veseljem. Ni sicer spremenil Libanonskih stališč in mnenj, a je imel svojevrsten vpliv.

5. Katera komunikacijska sredstva so po Vašem mnenju bila bolj učinkovita? Konvencionalna ali moderna sredstva?

Ne vem točno kaj bi rekel, saj danes v času interneta je vse že pomešano. Vse kar so bili prej tradicionalni mediji, pomeni tisti mediji, ki so bili v rokah države ali večjih političnih skupin, so danes dostopni prav vsem. Vsak posameznik, ki ima pametni telefon, je danes pravzaprav na nek način pošiljatelj informacij. Je pa dejstvo, da če se določene informacije nahajajo v nacionalnih, mednarodnih ali celo lokalnih medijih, kot sta naprimer časopis in televizija, imajo takrat te informacije veliko večjo kredibilnost. To razmerje je veljavno tudi danes. Če pa gre za letak, pa je pravzaprav že prepozno za prepričevanje in vplivanje. Gre predvsem za pozivanje k akcijam, kot je naprimer pozivanje k zapustitvi domov. Pomeni ne gre za

prepričevanje ampak predvsem za usmerjanje. V tem smislu so letaki manj učinkoviti, ampak ker le – te odvržejo bojna letala, je velik vpliv tudi dejstvo, da so ta letala odvrгла letake in ne bombe. S tem naprimer izraelske oborožene sile dajejo drug psihološki vpliv saj namesto bomb pošiljajo sporočila. V pogojih verjetnosti in kredibilnosti, pa če se informacije pojavijo še v mednarodnih medijih, potem imajo velik vpliv. Kadar pa prebivalstvo prepozna, da sporočila pošilja sovražnik in da ta poskuša vplivati na stališča, potem vključijo obrambni mehanizem in verjamejo sporočilom.

6. A so psihološke operacije imele vpliv na civilno prebivalstvo Libanona? A obstajajo kakšne trdne spremembe stališč?

V bistvu psihološke operacije Izraela niso imele veliko vpliva. Tisti vpliv, ki pa so imele, pa so vplivale na spodkopavanje mitološke moči Hezbolaha kot nepogrešljive, svete organizacije. Ni pa bilo nikakršnih uporov zoper Hezbolah. Izrael ni uspel še bolj razdeliti frakcij v Libanonu in jih usmeriti ene proti drugim.

7. Kaj so bili glavni faktorji za neučinkovitost psiholoških operacij Izraela? Omenili ste že čas in začenjanje iz nič, vendar kaj so bili še tisti faktorji za neuspeh?

Eden od pomembnih faktorjev je izraelski strah pred propagando. Izrael se ne želi ukvarjati s propagando, če pa je to potrebno in to zahteva situacija, pa se ta izvaja v majhnih količinah. Primer tega je, da če se izvajajo psihološke operacije zoper Izrael, je ta primoran izvajati psihološke operacije. Jaz ta fenomen nazivam Joseph Goebbels efekt in izhajam iz tega, da ker so nacisti izvajali propagando nad židi, obstaja kot posledica tega velik odpor k izvajanju propagande in to miselnost je zelo težko spremeniti.

8. A so psihološke operacije Hezbolaha vplivale na nespeh izraelskih psiholoških operacij?

Ne. Potrebno je razlikovati med psihološkim vojskovanjem in psihološkim vplivom vojne. Hezbolah je imel svoj vpliv na način, da je napadal Izrael s pomočjo raketnih izstrelkov. Posledično je Izrael namenil veliko denarja za proizvodnjo protiraketnih sistemov kot je naprimer Iron Dome. Ni pa ta povzročeni strah vplival na spremembo stališča do Hezbolaha. Izraelsko prebivalstvo je v vojni dojelo, da te rakete dejansko financira Iran in tako je sovražstvo usmerjeno proti Iranu in ne proti Libanonu. Hezbolah je na področju psiholoških operacij prav tako dosegel neuspeh.

9. Ali so izraelske psihološke operacije imele odločilen vpliv na izid vojne?

Stvar je takšna, da je Hezbolah imel močan vpliv s svojimi psihološkimi operacijami prav na svoje prebivalstvo. Uspeli so jih prepričati, da so oni pravzaprav zmagali vojno. Izrael tega ni znal. Ni znal prepričati Libanonsko prebivalstvo, da bodo izraelske oborožene sile zmagale oziroma, da bo Libanon poraženec v vojni. Hezbolah je v tem prepričevanju sicer uspel, ampak le na svoji strani fronte in ne na izraelski. Psiholške operacije Hezbolaha zoper Izrael so bile neuspeh. Problem v Izraelu je, da je miselnost prebivalstva predvsem zahodno usmerjena in se zelo malo energije vplaga v razumevanje sosedstva oziroma arabskih držav. Za enkrat še ne razumemo kako funkcionira bližnji vzhod, na kar kaže tudi dejstvo, da veliko ljudi govori arabsko v Izraelu, a so se jezika učili na univerzah in ne kot posledico interakcij z arabskim prebivalstvom. In če se na tej točki poudari, dokler Izrael ne bo razumel arabskega sveta, ne bo uspel vplivati na njihova stališča in percepcije.

Priloga H: Intervju z mag. Borisom Sovičem – veleposlanikom Republike Slovenije v Izraelu (2007–2011)

1. A so v času opravljanja Vaše funkcije kot slovenskega veleposlanika v Izraelu, obstajali kakšni znaki posledic vojne med Izraelom in Libanonom? A so obstajale napetosti med Izraelom in Hezbolahom?

Hezbolah je v različnih obdobjih dobil vladno podporo v Libanonu. Seveda so napetosti med Hezbolahom in Izraelom obstajale že med vojno in obstajajo še danes. Za službo, ki sem jo opravljal takrat je bilo zanimivo nekaj drugega. Odzivi na vojne so v Izraelu takšni, da po vsaki vojni v Izraelu pričnejo z analizami in pregledajo vsak korak, ki se je izvajal med samo vojno. To velja v primerih, ko gre za uspešno vojno kot tudi za primere, kjer so izraelske oborožene sile bile manj uspešne. Ko sem jaz začel opravljati svojo funkcijo so bili ti postopki še vedno zelo intenzivni po vojni v Libanonu. Zlasti se je postavljalo vprašanje ali je bila ta vojna uspešna ali ne za Izrael? Večina ocen se je gibala okrog tega, da ni šlo ne za zmago in ne za poraz, ampak da je šlo za operacijo, ki je določene cilje dosegla pri tem pa je prišlo tudi do veliko žrtev. V izraelski javnosti se je kot posledica te eminentne ambicije po analizi vsakega ravnanja in iz tega vidika oblikovanja zaključkov, zato da se morebitne napake ne bi več ponovile, bila na notranje politične sceni močna tema in je na koncu rezultirala v oblikovanje posebne komisije. Tudi te so tipične v izraelski kulturi, saj so po vsaki vojni vzpostavljene preiskovalne komisije, ki ugotavljajo ali je politična in vojaška

oblast ravnala pravilno. Tako so po vojni leta 2006 ustanovili Winogradovo komisijo, ki je v času mojega mandata v Izraelu, predstavila rezultate, ki so kazali na oceno, da ni kompletna vojaška sfera podpirala te operacije in da jo je v nekem delu celo odsvetovala. Vendar se je politika odločila za vojno kljub temu.

2. Ali je v postopku po koncu vojne Hezbollah začel izgubljeni podporo?

Žal lahko jaz govorim samo o Izraelski sceni. V Izraelski javnosti je Hezbollah viden kot teroristična organizacija, prav tako pa je tako viden Hassan Nasrallah. Javnost v Izraelu ne bo nikoli pozabila številnih raket in drugega orožja, ki je napadal praktično celoten sever Izraela. Sever Izraela velja za območje, kjer je možno govoriti o visoki stopnji sožitja arabskega in judovskega prebivalstva, zato so tam tudi konflikti redki. Ko so pa ljudje deležni tako intenzivnih raketiranj in napadov iz severa, se to vtisne v zavest in se čuti kot grožnja, ampak objektivno gledano bi rekel, da prebivalstvo tam sodi po posledicah. Posledice pa so, da so se napadi iz Libanona dramatično zmanjšali. Spopadi so se sicer še pojavljali, ampak so bili sporadični in v manjšem obsegu. Ali je ta vojna povečala varnost v Izraelu in zmanjšala operativno sposobnost Hezbollaha? Da absolutno da je.

3. A ste v času opravljanja svoje funkcije v Izraelu opazili kakršen koli način delovanja propagande (preko letakov, radia, televizije) zoper sosednje arabske države?

Na takšen način ne. Potrebno je razumeti, da je v vsaki državi mogoče najti določen eskremizem. Če pa opazujemo mainstream populacijo pa takšnega delovanja ni bilo. Izraelci so predvsem veliki patrioti in se zavedajo vsega kar se jim je v zgodovini dogajala, predvsem je močan spomin na holokavst. Zavedajo se tega, da je za njih ugodno, da so v vseh vojnah zmagali, vendar jim to nič ne koristi če bodo naslednjo vojno izgubili, saj bo to zadnja vojna, ki jo bodo izgubili. Seveda se je potrebno zavedati, da kadar koli pride do takšnih zgodb kot so vojne ali čas pred vojno, poskuša vsaka stran predstaviti svoja stališča in zato uporabi različne poti. Kaj od tega je klasična propaganda in kaj obveščanje je pravzaprav včasih težko reči in meja med tema je tudi zabrisana. Nekateri tudi pravijo, da je prva žrtev vojne prav resnica. Stran, ki je v vojni udeležena poskuša na vse načine, vključno z močjo materiala in močjo informacij doseči prednost v vojni in to je značilno za vsako vojno. Ker pa je konflikt ves čas prisoten v določenem območju je težko določiti kdaj se eno neha in drugo začne. A kot je rečeno se Izraelci zavedajo v kakšnem geostrateškem območju se nahajajo. Vedno se pripravljajo za naslednji konflikt in si ne smejo privoščiti, da niso pripravljeni za naslednji spopad.

4. A je res da Izrael slabo razume svoje sosednje države?

Vsekakor je dejstvo, da je veliko prebivalcev Izraela evropskega porekla. Seveda gre tam tudi za razliko v mentaliteti, ampak Izrael je skozi vso to dogajanje ki je bilo v preteklosti iznašel koncept, ki se imenuje konflikt menedžment. Če se nekih konfliktov ne da rešiti na kratek rok jih je treba menedžirati in ob takem konfliktu živeti kar se da normalno. Izrael je dober primer tega, saj so razvili močno gospodarstvo, visoke tehnologije in nenazadnje naravne danosti tam niso ugodne, a so kljub temu zahtevnem območju zagotovili relativno visoko življenjsko raven. V problemih so vedno poskušali najti prednosti. Izraelci skušajo sestaviti nek modus vivendi in do zdaj jim je to uspevalo. Se pa natančno ukvarjajo s svojimi sosedi, saj so od tega tudi življenjsko odvisni. Problem ni ravno v tem, da Izrael ne bi razumel svojih sosedov ali obratno, ampak tam živi več populacij, ki želijo imeti enak življenjski prostor. Njihov pisatelj Amos Oz je rekel, da gre za konflikte dveh, ki imata oba prav. Judje imajo vso pravico bivati na tisti zemlji, prav tako imajo to pravico arabski. Kadar je to tako, ne gre drugače kot da se poskuša doseči dogovor, ampak kot vemo je že od leta 1947 prihajalo do vojn in konfliktov, ki so se stopnjevali in situacija je še danes takšna, da so konflikti tam še vedno zelo ostri in težko je oceniti kako dolgo se bodo še nadaljevali.

5. Ali ste imeli pri opravljanju Vaše funkcije kakšne informacije o psiholoških operacijah Izraela v Libanonski vojni leta 2006?

Takšne informacije so v Izraelu javno dostopne in o njih poročajo tudi mediji. Tudi danes, s konfliktov v Gazi, Izrael ciljano informira z letaki, pošiljajo tudi SMS sporočila, delujejo tudi radijske postaje. Skratka vsa sodobna sredstva se uporabljajo, zagotovo tudi internet, saj poskuša vsaka stran na nek način pošiljati in predstaviti svoje informacije. To je tudi del vojskovanja, nenazadnje danes tudi napovedujejo napade, z namenom poskusa zmanjševanja civilnih žrtev. Tako, da je to nekaj kar je v Izraelu splošno znano.

6. Katera sredstva psiholoških operacij so bila bolj učinkovita? Konvencionalna ali moderna sredstva?

Učinkovitost posameznega sredstva je odvisna od populacij, ki jim je namenjena in od okoliščin. Če damo primer Gaze danes, je tam bila bombardirana elektrarna in tako ljudje niso imeli dostopa do elektronskih sredstev, tako da so v takšnem primeru letaki ustrezno sredstvo. V sodobnem času se ne da izključiti nobenega sredstva. Mislim da zaradi dejstva, da je v sodobnem času teh sredstev več, to samo še povečuje udarno moč, ker je včasih bilo sredstev

informiranja manj in se je pojavljala samo ena informacija, danes pa če so informacije sinhronizirane, lahko to samo poveča svoj vpliv.

7. Ali so psihološke operacije sestavni del vojskovanja izraelskih oboroženih sil?

Danes je to v celoti intergrirano. Ko želi neka stran doseči cilje v konfliktu, potem uporabi vse vire, ki jih ima na razpolago. Mnogi celo menijo, da z informacijskimi močmi, lahko več dosežemo kot pa kadarkoli prej. Za primer Izraela pa je potrebno mogoče povedati, da ko sem prevzel svojo funkcijo sem od enega diplomata slišal, da na bližnjem vzhodu se ne sme verjeti vsega kar se sliši in samo pol tega kar se vidi. Poskusi doseganja ciljev prek informiranja je za to območje značilno in če želi človek razumeti situacijo na bližnjem vzhodu se more postaviti v vloge vseh strani in še takrat ni vse popolnoma jasno.